

ek

...thez jussom. ...now kiküldetésének ...evattott helyről köz ...vetség létesítése az ...Oroszország között ...enes éllel. ...latin azt hangoztat... ...Allamoknak nem... ...ra, hogy a francia... ...roljon, Amerikának... ...nkja és amennyiben... ...rolna, a frank to... ...töke nra megkezd... ...Franciaországba... ...zerint az amerikai... ...illió dollár új bank... ...nyek kizárólag csak... ...z az első lépés az... ...lafedezethen. ...arról számol be... ...s sajtótájékoztatója... ...eg az Egyesült Ál... ...illió ember él köz... ...k az év végéig 15... ...adni.

Szerkesztői hivatal

...ok római távirata... ...t el annak, hogy... ...rmányát. A fasisz... ...Ereole, Acerbo és... ...kiválnának. Az... ...ngerészeti és lég... ...adoglio tábornok... ...nöke fogja átven...

Eltek meg radalmárok, k őket

...bai Havannában... ...ellenfelei pucos... ...piletek előtt egy... ...n gépkocsi-sor vo... ...rveres ellenforra... ...rohanatuk meg az... ...rhatalmat riadó... ...és kivonultatták... ...verésére. A pucos... ...a velük szemben... ...karhatalmat, fel... ...menekültek.

alkán legállalata

...A boszniai Kri... ...a Balkán leg... ...ámol. A társaság... ...att felszenvedt... ...ere meghajlóják... ...az adósság 111... ...ást nehezíti az a... ...nkincstár, amely... ...ese volt a vállá... ...illió dináros adó... ...s vagyontárgyait... ...k ujjaledéséhez... ...arra enne szük... ...nyok mellett ter... ...eremteni.

aj miniszteriu. Máltában a kor...

...aratett német... ...k orosz kiárusi... ...nk und Flug... ...v, Saschtscher... ...nen Aeroplaz... ...Gachos und... ...: Der Leib de... ...ann Harnisch... ...E. Nekulin: Dip... ...E. Vajtauer... ...v Solsky: Bür... ...genossen, Otto... ...guren aus ei... ...etenként csak... ...let könyvosztá... ...tég beküldése

Lapkiadó: Strada Barza Telefon: 874

Taxa postală plătită în num. No. 224.715-929. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai-n.) 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, fél évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 1, negyedévre 3, fél évre 6, egészévre 10 dollár. Hirdetések díjazás szerint. Az „EKELET” az erdélyi és bánorsági újság. Az újság minden nap megjelenik. A kiadás megkezdését csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

EKELET ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hát-szegi Ernő, Str. Matei Millo 10. Vasárnap, 1933 november. 5. 5694. ÉV. XVI. ÉVF. CHESVAN 16. 248 SZÁM.

Jön a király

A király, Románia alkotmányos uralkodója ma a felvirágzott és örvendő Kolozsváron keresztül újra átvonul. Az államot fogadja a nép szeretettel, hódolattal a hagyományos kenyérrel és sóval, éppen úgy, mint ahogy ötven évvel ezelőtt is fogadta volna. A közönség minden rétege és felekezete, minden fajtája és árnyalata ott lesz az állomáson. Ott lesznek a zsidó közületek vezetői is, hogy tiszteljenek az uralkodó előtt, a király előtt. Ötven évvel ezelőtt is tiszteltek volna. De milyen szörnyű nagy távolság van a két fogalom között! Az ötven évvel ezelőtti zsidó lélek szabadon tarthatott ki az alkotmányos tevénytől. Ma egy szorongó ezerfelől üldözött néptömeg képviselői jelennek meg a király fogadtatásánál. Es az üdvözletben valami kérés is van: Igazságot, Békét. Ez a közösség ezt talán már kétezer éve kéri. De talán soha sem kérte még ilyen nagyon, ilyen őszintén, olyan kegyelmevel. Igazságot, Békét. Az igazságos királytól.

A történelem dialektikája

Banalitás megállapítás, hogy minden akció reakció szül. Ez a banalitás a történelemfilozófia nyelvére lefordítva annyit jelent, hogy minden ellentét a saját ellentétébe csap át és hogy a történelem örök mozgásában a népek és osztályok küzdelmei hol reakcióból haladásba, hol haladásból reakcióba csapnak át, mindaddig, míg egy magasabbfokú kiegyensúlyozás nem jön létre. A történelemfilozófia szemlélet híggadságával tudjuk ma már megállapítani, hogy az orosz bolsevizmus a cári önkény egyenes következménye volt és hogy a mai politikai reakciókat Európában az orosz bolsevizmus támasztotta alá, nemcsak gazdasági, hanem politikai vonatkozásokban is. A hitlerizmus uralomra kerülésének pillanatában úgy látszott, hogy Európa fellett hosszú időre egy reakciós dagály hullámvérse fogja elárasztani a haladás kinnal és könnyel szántott vetését. Ezt a látszatot kedvezőtlen és megfélemlítő tények támasztották alá. Az ellentétek törvénye azonban végül is átadalmaskodni látszik — a látszatokon. Hitler reakciója nemcsak minden, főleg pedig a kevéssé haladott országok reakciójának szarvát növelte meg, de egyben arra is jó volt, hogy a világ haladó energiáit koncentrálja és ütköztetve vigye a kampókeresztes sötétség ellen. Az angol községy választások meglepő eredményei azt bizonyítják, hogy a hitlerizmus, főleg a nyugati demokráciákban megerősítette és harcos élánnal feltette meg a baloldali pártokat. Talán azt sem túlzás állítani, hogy a hitlerizmus átmeneti győzelme és reakciójának hajmeresztő tényei nélkül az angol munkáspárt hihetetlen és váratlan megerősödése nem következett volna be. Sőt az is valószínű, hogy a hitlerizmus duhrohamainak és békét veszélyeztető agresszivitásainak megnyilatkozása nélkül a francia kormány élnoke nem tartotta volna szükségesnek bejelenteni, hogy Franciaország ma fokozottabban, mint valaha, ragaszkodik a demokrácia, a parlamentarizmus és a szabadságjogok tisztelgetéséhez és intézményeihez. Ma már az sem képezheti vita tárgyát, hogy Roosevelt személyében s az amerikai demokratapárt jóvoltából az amerikai köztársaság korszakalkotó társadalmi konvulziókat él át, amelyek a baloldali radikalizmus célkitűzéseitől egyáltalában nem esnek messzire.

Franciaország kitar a demokrácia, a parlament, a köztársaság és szabadság mellett

Bizalmat szavaztak a Sarraut-kormánynak

Háromszázezer frankot szavaztak meg Painlevé temetésére

Franciaország fenntartja az aranystandardot

Párizs, nov. 4. A Sarraut-kormány bemutatkozott a törvényhozásban. A kamara ülésén telt padsorok és karzatok előtt Bouisson elnök megnyitó szavai után méltatta az elhalt Painlevé érdemét. Amikor hazafiasságáról szövelt, a kommunista képviselők közbeküldötték: „Le a háborúval!” Albert Sarraut miniszterelnök a kormány képviselőiben mondott méltató szavakat Painlevéről, majd De Monzie közoktatásügyi miniszter törvényjavaslatot terjesztett elő, amelyben a kormány 300 ezer frank rendkívüli hitel megszavazását kéri az elhunyt volt miniszterelnök nemzeti temetése költségeire. A javaslatot terjesztett elő, amelyben a kormány ülést ezután a gyász jeléül egy órai időtartamra felfüggesztették. Az ülés újragenyitása után Sarraut miniszterelnök előterjesztette a kormány programot. A kormánynyilatkozat bevezetőjében rámutat arra, hogy a világ mind jobban sodródik bele olyan időkbe, amikor erősödik az erőszak gondolata s a szabadság mindinkább háttérbe szorul. Franciaországnak e súlyos időkben fokozott mértékben ragaszkodnia kell a köztársasági intézményekhez, a szabadsághoz, a demokráciához és a parlamenthez. A kormány a költségvetés egyensúlyozásának s a frank aranystandardja fenntartásának alapján áll. A költségvetés egyen súlyba hozását elősörben takarékoskodási intézkedésekkel kívánja szolgálni, de ugyanakkor az az álláspontja, hogy szükség van az adómorál helyreállítására s ennek érdekében adóreformra. Vámpolitikai téren ígéretet tesz a kormány abban az irányban, hogy dumpingárral szemben megvédi a mezőgazdaság érdekeit. A kontingentálási politikát fokozatosan cserélté fejleszté át s az a törekvése, hogy amit lehetséges, fokozott mértékben a gyarmatokból szerezzen be.

A munkanélküliség enyhítését s a gazdasági élet megélénkítését közmunkák fogják szolgálni.

Külpolitikai téren a kormány folytatja elődjei eddigi politikáját a béke fenntartása és a nemzetközi együttműködés érdekében, szoros egyetértésben szövetségeseivel.

A locarnói egyezményt, akárcsak Anglia, Franciaország is érvényben levőnek tekinté.

Franciaország erős s ezért nyugodt. Bizhatik erejében s a világpolitika fordulatait szenvedélytől mentesen szemlélheti. A kormánynyilatkozat elhangzása után megindult az általános vita a kormány programja felett. A külpolitikai interpellációk a jövő hét esütörtökön kerülnek sorra. Az ülés a késő éjszakai órákban még folyik. A szenátusban Jeanney elnök parentálta el Painlevé, majd a gyász jeléül egy óras ülésfelfüggesztés következett. Utána Dalimier igazságügyminiszter előterjesztette a kormánynyilatkozatot. A vita a szenátusban a jövő hét szerdáján kezdődik.

A kamara éjjel után két órákor 320 szavattal 32 ellenében bizalmat szavazott a Sarraut-kormánynak.

Politikai körökben elterjedt hírek szerint ellentétek állanak fenn Georges Bonnet pénzügyi és Abel Gardey költségvetési miniszter között a pénzügyi szanálás tekintetében. Nem tudnak megegyezésre jutni abban a kérdésben, vajjon a jövő évi költségvetés keretében eszközöljék-e a budget kiegyensúlyozását, vagy pedig egészen különálló pénzügyi szanálási javaslatot dolgozzanak ki. Hir szerint Sarraut is Georges Bonnet álláspontját tartja helyesnek s ő is külön pénzügyi szanálási javaslatok előterjesztését tartja kívánatosnak.

A történelem dialektikájának szédítő rohanása napjainkban érzékelhető és minden elvonulástól mentes valósággá változott, amelyben a haladás és a reakció vertikális és horizontális síkban állandó egymással szemben és kétségtelenül döntő harcukat vívják egy jobb, igazabb világrend megalkotásáért.

Kétféle cémhiv

A kampókereszt uralmának első hónapjában Göbbels dr. és természetesen Hitler is azt kürtölték világgá, hogy egy maffia rémhíreket terjeszt Németország. A rémhírek eleinte abból állottak, hogy a kampókeresztesek rohamosztagei és politikai terrorformációj orgyilkosságokat követnek el. A híreket nem cáfolták. Csak szidták azokat, akik a külföldön terjesztik. Néhány hónappal a hitleri uralom után most a német propagandaminiszter hasonló okok miatt idegeskedik. Kifogásolja, hogy a Németországban élő külföldi tudósítók hamisan informálják a világ közvéleményét és Panther angol újságíró, aki meg merete írni, hogy Németország ma jobban, mint valaha, készülődik a háborúra, letartóztatta. A nagy bosszu ideje elmúlt. Panther tehát ép bőrrel került ki a börtönből. De Né-

metországban élő társai elhatározták, hogy elhagyják a birodalmat és odakint fényképekkel és hiteles adatokkal fogják bizonyítani azt, amiért Panther kollégájuk börtönben ült.

A miniszter panaszkodik a külföldi rémpromaganda ellen.

De nem olvastuk, hogy megcáfoltá volna azt, amit a párizsi lapok közölnek, hogy a francia fővárosban náciszervezet dolgozik e cím alatt: Deutscher Handlungsgelhilfen Verband, amely Joinville-ben egy park közelében katonai gyakorlatokat végeztet tagjaival. Egy köztársasági alapon álló német szervezet azonban leleplezte őket és e leleplezések során tudta meg a külföld, hogy Párizsban vérbíróóság működik, amely díjakat tűz ki jelentősebb emigránsok fejére. Hellmuth von Gerlach pacifista fejére 1000 márka van kitűzve, Magnus Hirschfeld professzoréra 2000 márka, Rosenfeld reichstagi képviselőre és ügyvédre 1000 márka, Münzenberg kommunista vezérére 7000 márka.

Az érzékeny Göbbels ur fel van háborodva azon, hogy a külföld látja és tudja azt, ami Németországban történik. De nincs egyetlen szava sem az ellen, hogy odakint ilyen módon akarnak megszabadulni a progresszív elemektől. Nincs szava. Mert érzékeny ember ő, az bizonyos. De ilyesmi nem igazítja.

VILÁG TÜKRE

A sakkjáték viszonytagságai

Oroszországban és Franciaországban már készülnek a sakkjáték jubileumának megünneplésére. Ebből az alkalomból közöljük egy francia sakkújságnak alábbi cikkét.

Nem véletlen, hogy az oroszok a sakkjátékban világpozíciót foglalnak el. Évszázadok óta a sakkjáték divatban volt orosz földön, ugyszólván nemzeti játék. Egészen kicsiny városokban ma is sakkturnékat rendeznek és olyan nagy az érdeklődés, mint európai nagyvárosokban a futball iránt. Az orosz sakkjáték különböző fejlődési fokokat tett meg és érdekes lesz visszapillantani egyes érdekes momentumaira.

Oroszországban a XIII. század vége felé már sakkoztak az emberek. A játék első tanítómesterei a tatárok voltak, akik akkoriban hódították meg Oroszországot. Ez a nép módfelelt szerette a nem éppen könnyű és sok kombináló képességet feltételező játékot. A tatárok, mint harcos nép is fölényes stratégiának bizonyult. A történelemből tudjuk, hogy Timur tatár khán lelkes és tehetséges sakkjátékos volt. Érdekes, hogy az ortodox egyház abban az időben a sakkjátékot halálos bűnnek és a „pogányok által elsajátított istentelen készségnek” deklarálta. Ez az átok nyilván összefügg azzal, hogy a tatárok nehezen voltak beszervezhetők az egyházba. Szabadgondolkodású, nyíltszű emberek voltak, akik ezt a nyíltságot és szabadságot a természetől sajátították el, amelynek ölen töltötték az év nagyrésztét. Az ilyen emberek agyvelejét szíve, sebben foglalkoztatja a kombinációs játék, mint a vallási dogmák.

Az egyház anatómája azonban még a hívek között sem talált visszhangra. A középkori Oroszországban a sakkjáték erősen terjedt, természetesen „föld alatt”. Olyan titokban játszották és tanították, mint később a szocialista tanokat. Ezekben az évszázadokban kezdődött a nagy orosz területen élő népek kereskedelmi téren való mozgolódása. A moszkovita birodalom bekapcsolódott az európai közgazdasági életbe. Kereskedői tengeri uton és szárazon is bejárták Európát és Ázsiának nagy részét. Ahova jöttek, mindent magukkal hozták a sakkfigurákat és a sakktablettát.

1616-ban Franciaországban, Németországban és Angliában megjelent egy könyv a sakkjátékról. Ebben a munkában a következőket olvassuk:

„A moszkoviták nagyon szellemesen játszzák a sakkot és egészen szokatlan buzsósággal. Annnyira járatosak ebben a játékban, hogy más népek nem könnyen vehetik fel velük a versenyt”.

Jerome Guersey angol író feljegyzéseiben olvassuk: „Amikor Moszkvában voltam, hallottam, hogy rettenetes Iván nagyon szerette a sakkjátékot és még halálos ágyán is arra kérte egyik udvari emberét, Rodion Birkint, hogy hozzon egy sakktablettát, mert úgy érzi, hogy halála előtt meg kell vernie egy játszmát. Nem engedte, hogy a figurákat más állítsa fel és eközben visszaesett párnájára és meghalt”. Azt a feljegyzést is olvassuk ebben a könyvben, hogy a cár legkedvesebb partnere Maljuta Skuratov volt, ugyanaz, aki a moszkvai lakosságot a legvalószínűbb kinözött ötletekkély gyötörte. Ő adta Rettenetes Ivánnak az inkvizíciót megsegyenítő kintásokra a tanácsokat, amíg ez a kíméletlen uralkodó meg is fogadott. A későbbi orosz cárok is szerelmesei voltak a sakkjátéknak. A Kremlben megtalált régi leltári jegyzékekben szó van Fedor cár arany és ezüst sakkfiguráiról, amelyek közül azonban már csak néhányat tudtak előkeríteni muzeális célokra. Boris Godunov cár szintén sakkjátékos volt és pedig korának legjobbjai kö-

zül való. A VII. évszázadban, Alexej cár idejében nagy elterjedtségnek örvendett a sakkjáték, amely addig udvari körök mulatsága volt. A nép mohón vetette magát erre a sok kombináció képességet és türelmet igénylő játékra. Az egyház, amely inkább a templomokba csábította volna a hívőket, ismét élesen lépett fel a játékszenvedély ellen. Különösen Daniel metropolita ostromozta nagy gunnyal és kegyetlen szatírával a sakkot, amelyet a „leghitványabb” foglalkozásnak tüntetett fel. Még csak egy csunya szenvedélye van az embereknek — mondotta prédikációjában — és ez az ivás. Anyyira menti, hogy az ismertebb sakkjátékosokat kilökte az egyház kebeléből.

Ez a harc alapjában azonban az udvar és az egyház háborúja volt, amelynek az orosz élet kiváló nagy reformátora, Nagy Péter vetett véget. Ő maga lelkes sakkjátékos volt és kíváncsún tartotta, sőt követelte, hogy minden orosz családban játszanak sakkot, amelyet ő kora egyik legszebb „művészetének” tartott. Udvari rendezvényein, bálok után kötelező volt a sakkjáték mindazokra, akiket a cár meghívott. Ittak, szivaroztak és sakkot játszottak. Egy francia diplomata feljegyzéseiben azt találjuk, hogy az oroszok akkor Európa legjobb játékosai voltak. Minthogy az egyházzal való küzdelme Nagy Péternek eredményes volt, maga az egyház is beletörődött a változathatalanba és papjai között gyorsan elterjedt a sakkjáték.

Volt egy metropolita, aki anyyira szerette a sakkot, hogy nem engedte zavaratni magát még a harangszótól sem. És hogy biztos legyen afelől, hogy a harangszó nem fogja zavarni, leszereltette és eladta a harangokat.

Potemkin, aki Nagy Katalin idejében a legjobb sakkjátékos volt Oroszországban, megírta, hogy Tula városában egy kereskedő kitűnően játszik. Postakocsiját küldött érte azzal, hogy haladéktalanul jöjjön Pétervárra, ahol azonnal kinevezte őt udvari sakkjátékosnak és magával vitte hadjárataira. Potemkin átmatlan éjszakán ismert sakkjátékosokat rendelt házába. Anyyira szerette a sakkot, hogy minisztereket sem engedett magához olyankor, amikor játszott. Órákig kellett előszobáznok és csak akkor jutottak be hozzá, amikor befejezte partiját. Der. savin udvari költő írta Potemkinról: „Egyik kezével sakkfigurákkal játszik, a másik kezével a néppel”. A tizenhétéves szász végen bevezették a sakkjátékot a különböző orosz klubokba. 1811-ben Péterváron már sakkklubok is alapítottak, ahova legszívesebben katonatisztek jártak. Az első forradalmárok, az úgynevezett dekabristák sorai között számos kitűnő sakkjátékos volt. Amikor 1825 december 14-én vérbefojtották a forradalmat és a forradalmárokat a Péterpál erődbe esútták, arra kérték a börtönigazgatóságot, engedje meg, hogy sakkot játszanak. Kérésüket azonban elutasították azzal az indoklással, hogy rendelet kell csukni. Később ugyan közös cellába kerültek, de a sakkozás szórakozását nem engedték meg nekik. Mire ők kenyérből figurákat és táblát készítettek. Így aztán még azok is játszottak, akik magán cellában voltak és pedig olyképpen, hogy az egyes lépéseket fájlon való kopogással jelezték egymásnak, Lunin és Annenkov a börtönigazgató megkerülésével játszottak le híres sakkturnéjukat.

A harmincas években érte el a sakkjáték legnagyobb elterjedtségét Oroszországban, Puskín, a híres költő jó játékos volt és ha egy-egy partit elveszített, napokon át kétségbeesetten járt a városban. Ennek az időnek egyik legnagyobb sakkjátékos a Petrov nevű tisztviselő volt. Lakása ajtaja előtt sakkasztalra fügött és felette Petrov sakkgyőzelmeinek lépései.

A szovjet hasznosítja az oroszoknak ezt a játékszenvedélyt. Nagy díjakat tűz ki és országos versenyeket rendez, tiszára, hogy elvonja a munkásokat az alantasabb szórakozástól és ivástól.

A. A.  
— A magyar jegybank leszállítja a bankrótát. Budapestről jelentik: Valószínűnek tartják a jegybank bankrótá-leszállítását. Azt hiszik, hogy ezuttal a mérséklés egy százalékos lesz.



a legjobb védő fertőző betegségek ellen

## Asszonyom, ha szüksége van:

egy modern selyemruhára, olcsó selyemből, vagy a legmodernebb selyemdiszkekre,

ne felejtkezzen meg arról, hogy a

# Gallia

b. rendelkezésére áll.

## Valódi francia selymek olcsóbb áron, mint bárhol.

Fiókhizlet: C L U J, Strada Gen. Neculcea 2. — (Renner palota).

## Ahogy a palesztinai arab forrongásokat a Calendarul látja

### Három zsidó ezred áll készen a Jordán partján Transjordánia meghódítására.

Bucuresti-Bukarest, november 4. (Az Uj Kelet tud.) A palesztinai arab zavar. gások ügyében a bukaresti lapok nagy többsége megelégedett az események egyszerű reprodukálásával. Egyszerű az antiszemita érzelmeiről közismert Calendarul igyekszik az arab zavarásokat „megmagyarázni” egy fantasztikus tudósításban, amelynek adatai Konstanca kerestül jutottak el a laphoz. A Calendarul a következőket írja:

„Palesztinai zsidó körökben úgyhírlik, hogy az araboknak a zsidó bevándorlás elleni mozgalmát az angolok készítették elő, akik eképpen akarják elérni, hogy Palesztinában való kormányzásuk mandátumát, amely öt év múlva lejár, ezen az időpontra felül is meghosszabbítsák. Az arab agitációk folytatódni fognak egészen a mandátum lejártáig, amikor is a helyzet zavarosságára való tekintettel a Népszövetség kénytelen lesz elhatározni annak meghosszabbítását. Az „Intelligenc Servis”-nek ennél fogva komoly szerepe van az arab tömegek megmozdulásában, bár a látszat szerint ezek a megmozdulások az angol uralom ellen is irányulnak.

A palesztinai zsidó vezetőség azonban — írja a Calendarul — ellene van a mandátum meghosszabbításának és lázasan készül a kormányzás átvételére, az angolok kizárásával. Tervek készülnek Palesztina teljes átalakulására vonatkozólag. A zsidók által bevezetendő új rezsim a Salamon és a többi szent királyok rendszeréhez hasonló lesz. Fővárosnak Jeruzsálem van kizemelve. A zsidók három ezredet szerveztek meg, amelyek az új palesztinai zsidó állam hadseregét fogják alkotni. Ezek az ezredek a transjordánia felé eső határterületen állomásoznak, hogy ezt az országrészt egy adott pillanatban elfoglalják és biztosítsák a zsidó kolonizáció számára. A zsidó ezredek egy bizonyos Jabotinsky nevű lengyel zsidó szervezte meg, a lengyel hadsereg volt tisztje. Jabotinsky azonban kommunizmus vádjára címén kiutasították az országból. Jabotinsky öt év múlva, tehát éppen az angol mandátum lejártán fog Palesztinába visszatérni.”

Igy a Calendarul. Érdekes volna tudni, hogy ez a cizista-vassgárdista lap miféle forrásból szerezte be a fentebbi nem érdeklent információkat.

## Ujabb titokzatosságok Sir Bazil Zaharoff körül

Párizs, nov. 4. Néhány hónappal ezelőtt jelentette a sajtó, hogy a híres Vickers-féle fegyvergyár egykori hírneves tulajdonosa, a közel 90 éves Sir Bazil Zaharoff súlyos betegesen fekszik montecarlói mesebeli kastélyában. A párizsi lapok időről-időre ujabb és ujabb hírekkel szolgáltak olvasóinknak az agg ember egészségi állapotáról, aki dacára nábob gazdagságának, egyedül várta a visszavonhatatlan bírói parancsot: a halált. Néhány héttel ezelőtt azután hirtelen jelentették, hogy a nagybeteg állapota javul, sőt, mint az már az utóbbi években egyszer sem fordult elő, az öreg milliárdos sétat is tett kertjében.

Ezek után történt az, hogy ahelyett, hogy az öreg embert nyugodni hagyták volna, amint békében és magányában el nem szenderül a sok viszontagság után, míg a szegény görög szőnyegkereskedőből a világ leggazdagabb fegyvergyárosává nem lett. Egy nagy amerikai napilap, amely nagy érzékkel van a szenzációk iránt, kiküldte tudósítóját Zaharoff mesebeli kastélyába. Ez az ember azután most hihetetlen dolgokat beszél el lapjában. Szerinte Zaharoff már régen halott és

egy másik ember játssza a fegyverkirály szerepét és sőtét eszközökkel bíró erők igyekeztek Zaharoff halálhíret mindezek között tartani, nyilvánvalólag a nemzetközi fegyverkereskedelem érdekében.

Uj és hatalmas szállítási szerződések-ről van itt szó, amelyeket ez az ál Zaharoff kötött üzletfeleivel.

Számtalanszor jelentették már Zaharoff haldoklásának a híreit, de amikor egy nagy üzlet kínálkozott, hirtelen ismét feltűnt a tárgyalásokon a fegyverkirály személye. A világháború alatt sőt nem sokkal azután is még igen nagy szerepet játszott Zaharoff a nemzetközi fegyvergyártás ügyében.

Legutóbbi nagy győzelme állítólag abban állott, hogy a különböző fehér hadseregek ellen felfegyverezte a vörös hadsereget de ezzel egyidejűleg a fehérek fegyverszállítója is volt.

Egészen bizonyos, hogy a Zaharoff körül ujabb elterjedő hírek valódiságáról nem tudunk majd meggyőződni. Lehetséges, hogy már régen meghalt és csak sötét emberek üzleti célból használják fel sokat jelentő nevét. A nemzetközi fegy-

verkereskedelem éppen a legutolsó időkben emelkedő tendenciát mutat és számos hátsó és titkos körülmények segítik elő munkájukat azoknak, akik az emberiség elpusztításából merítik számszerűleg csaknem kifejezhetetlen nagyságu tőkét, jüket.

Ha Zaharoff tényleg halott is volna, áldatlan szelleme — ugylátszik tovább kísért.

## Bukarestben egy év alatt két és fél milliárdot fektettek be házépítésekbe

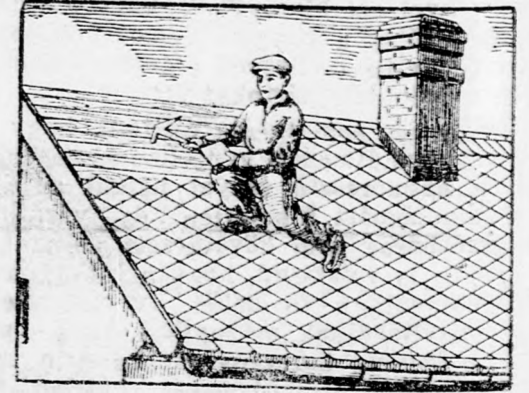
Bucuresti-Bukarest, november 4. Az építkezések nagy dívatja, amely szerint a világon mindenütt lábrakapott, a világháború egyik kísérő jelenségeként, Bukarestben is nagymértékben fellendítette az építőipart. Az 1932-ik évben a főváros lakossága nem kevesebb, mint 2 és fél milliárd lejt, pontosan: 2.415.510,000 lejt fektetett új épületekbe, pedig ez idő óta Bukarestben állandóan nagyarányú építkezések folynak. A múlt év építési befektetése mégis 100 millióval meghaladja bármelyik előbbi év hasonló befektetéseit. Az új házak száma 2869 s közülük legtöbb a városra esik. Nem sokkal maradnak el azonban a perifériák építkezései sem, ahol — éppugy mint a vidéki városokban, így Aradon is — gomba módra születnek az apró új házak, szegény emberek hajlékai, egy-két szobás lakások. A főváros központjában 719 új házat emeltek. Érdekes és jellemző a bukaresti viszonyokra, hogy az új házaknak mekkora része egyszobás. A 2868 új épület közül 1230, tehát 43 százalék egyszobás épület, 25 százalék — 544 épület — háromszobás és csak 12 százalék a nagyobb lakás.

A háromszobásnál nagyobb házak teljes része u. n. Blok-Hause, a bérház új típusa, amelyben minden lakó elkülönítve a többiét úgy lakhatik, mintha egyedül volna bérő a házban. Ezekben a házakban sok az öröklakás is, melynek típusa az utóbbi években annyira elterjedt. Tavaly 352 ilyen ház épült Bukarestben 2069 apartamentnál s az ilyen házak 30 százalékát teszik ki az épült összes lakásoknak.

Az építés az elmúlt év folyamán Bukarestben is lényegesen olcsóbbá lett. Az 1931-ik évvel szemben átlag 20 százalékkal lett olcsóbb a házépítés, ami egy év alatt elég jelentékeny olcsóbbodás. 1931-ben egy polgári ház felépítése átlag 460 ezer lejbe került — négyosztós, teljes komforttal készült lakásról van szó — az idén ugyanez csak 380.000 lejbe került, az olcsóbbodás tehát 21 százalék.

A tömeges új építkezés azonban nemcsak új épületek emelésében nyilvánkozik meg. A sok új ház természetesen növeli a kínálatot a lakásokban s a bérők szívesebben vesznek ki lakást az új házakban, aminek aztán az lesz a következménye, hogy a régi házak lakó nélkül maradnak. Bukarestben is sok a kiadó lakást hiúsító cédula, de ezek csak régi házakon láthatók. Az ócska lakások nagyrésze kiadatlan marad s ezek tulajdonosai, hogy ingatlanjaikat értékesíteni tudják, kénytelenek renováláshoz folyamodni, ami szintén erősen növeli az építkezési tevékenységet. A modernizált lakások száma még több mint az új épületeké. Általában a városi ingatlanokba szívesen fektetik pénzüket az emberek, mert a mai viszonyok között a ház bizonyult a legértékesebb vagyonnak s azok a tőkeek vesztettek aránylag legkevesebbet, akik házaikba fektették vagyonukat.

## Fedjünk palával



mivel az árak lényegesen csökkentek és emellett a legkiválóbb fedőanyag. Aránlattal díjmentesen szolgál:

„FAVORIT” palagyár

Osorhei, jud. Bihor  
Cluj-i képviselő: Szentes Károly Cluj, Str. Tunariilor 2.

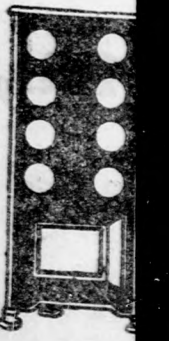
Ü.

Cluj-K Kelet tük Kolo gok és fényes két nap elő ezt nek fény városi Emil er belügym teanu meg a f állapitt intékede Az állk hivottak a sajtó kiadott er sok It v jai: Vaid miniszter kövoktatá dély min miniszter, már pént Gustj és vonattá másra, A katonatisz összes kol vesztősége diplomácia tek, nő és ják az ura osztályu frontján f a 83-as gy A királyt dr. Deleu üdvözli és met és sói, ról és Vaid lép a dísz

Ezután a résztvevők, ciarcha, ak lozsvára e katedrális már ismert te az ünne most nyilo Militárbu kolozsvári az állami sak, Dély adás, mely el a király.

A rendfő zó, hogy r Nagyvárad kétszáz ren váradról. összpontosit kolozsvári nak, a város tér tizenné törtök estét voltak váro állítottak e kommunista rendőrség. baon délben lyés marad nem gördül király utaz szá Bukare a kormány. Az esti ó

FAT



Kérje

# Ünnepi díszben várja ma a királyt Kolozsvár

Két eszendőrszázad érkezett Nagyváradról. Szombaton délelben történtek az utolsó megbeszélések a városházán

Cluj-Kolozsvár, november 4. (Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt fél tízkor érkezik Kolozsvárra a király, akit a hatóságok és a társadalmi egyesületek vezetői fényes fogadtatásban részesítenek. Már két nap óta lázas tevékenységben készítik elő ezt az ünnepélyes fogadtatást, melynek fénye ünnepi köntösbe öltözteti a várost is. Szombaton délelben Hatleganu Emil erdélyi miniszter és dr. Pop Ioan belügyminisztériumi államtitkár Fundateanu királyi szárnysegédrel beszéltek meg a fogadtatás utolsó sormait és állapították meg véglegesen a rendszert az intézkedéseket is.

Az állomás perronjára esküszik a meghívottak léphetnek be, rajtuk kívül csak a sajtó képviselői és a rendőrség által kiadott engedéllyel rendelkező fotografusok. Itt várják a királyt a kormány tagjai: Vaida Sándor miniszterelnök, Tilea miniszterelnökségi államtitkár, Gusti közoktatásügyi miniszter, Hatleganu erdélyi miniszter és Pop Ioan belügyi államtitkár. A kormány tagjai közül Vaida már pénteken Kolozsvárra érkezett, míg Gusti és Tilea szombaton az esti gyorsvonattal robogtak be a kolozsvári állomásra. A perronon az összes magasrangú katonatiszt, az egyházak képviselői, az összes kolozsvári parlamenterek, a város vezetősége élén dr. Deleu primárral, a diplomáciai testület, az erkölcsi testületek, nő- és leányegyletek delegációi fogadják az uralkodót. A perronnak az elsőosztályú váróteremtől baloldala eső frontján foglal helyet a díszszázad, amely a 83. gyalogezred katonáiból kerül ki. A királyt a vonatról való leszállásakor dr. Deleu Victor Kolozsvár polgármestere üdvözlő és átadja a hagyományos kenyeret és sötét, majd az uralkodó marsalljaitól és Vaida miniszterelnöktől követve el lép a díszszázad előtt.

Ezután a katedrálisba hajtatnak a résztvevők, ahol Miron Christea patriarcha, aki egyébként már pénteken Kolozsvárra érkezett, misét pontifikál. A katedrális avatása után az Uj Keletben már ismertett program szerint folytak az ünnepségek. A király megtekintette a most nyíló mintavásárt, délelben a Cercul Militarban bankett lesz, melyre az összes kolozsvári parlamenterek, a hadsereg és az állami hivatalok vezetői is hivatalosak. Délután jóverseny, este operaelőadás, mely után éjjeli 12 órakor utazik el a király.

A rendfenntartó intézkedésekre jellemző, hogy ma két eszendőrszázad érkezett Nagyváradról Kolozsvárra. Pénteken már kétszáz rendőr Bukarestből és Nagyváradról. Rendkívül sok detektívet is összpontosítottak a városban. Az összes kolozsvári ezredek csapattestjei kivonulnak a város felett a szamosfalvai repülőter tizenégy gépe fog keríteni. Csüörtök estétől kezdve nagyméretű razziaok voltak városzzerte. Nagyon sok embert állítottak elő, közöttük néhány ismert kommunistát, akiket le is tartóztatott a rendőrség. A karhatalmi készenlét szombaton délelben már funkcióba lépett és helyre marad, míg a királyi különvonat ki nem gördül a kolozsvári állomásra. A király utazásával egyidejűleg megy vissza Bukarestbe Vaida miniszterelnök és a kormány több tagja is. Az esti órákban fáklyásmenet is lesz a

király tiszteletére. A főbb utvonalakon kivilágított ablakok alatt fog elhaladni a menet. Az összes házakra ki kell tűzteni a nemzetiszínű lobogót. A hidakat, melyeken a király áthalad, kivilágították, virágosan fogadják a királyi különvonatot az állomás perronja is. Este gyönyörű látványt fog nyújtani a Bocskay tér, ahol az új katedrális körül szép művi, ujstilusu lámpaoszlopok emelkednek. Már szombaton este kivilágítják és reflektorozzák a katedrális, mely az impozáns tér közepén, az Operaházzal szemben gyönyörű látványt nyújt.

## A kisantant-államok közös követséget állítanak fel Moszkvában

Titulescu december elején Moszkvába utazik

Párizs, nov. 4. A Matin szerint a kisantant államok a szovjet de jure elismerése után közös követséget fognak felállítani Moszkvában. A lap diplomáciai körökben úgy értesült, hogy Titulescu legközelebb december elején az orosz fővárosba utazik, ahol alá fogja írni a kisantant közös képviselőlet, egy nagykövetséget fog felállítani Moszkvában.

Moszkvai jelentés szerint lehetséges, hogy a kisantant és a szovjet megbízottak semleges helyen találkoznak a diplomáciai viszony felvétele ügyében létesítendő megállapodás elkészítésére. A Moszkvai lapok értesülései szerint a kisantant közös képviselőlet, egy nagykövetséget fog felállítani Moszkvában.



**A Francia Állam Gyógyforrásai**

**VICHY-CELESTINS**

Vese, és hölgy-bántalmak, köszvény, cukorbetegség, artritismus gyógyítására

**VICHY GRANDE-GRILLE** Májbajknád és epebántalmaknál.

**VICHY HOPITAL** Gyomor- és bélbántalmak esetében

Vezérképviselő: Philippe Finkelstein, Bucuresti, Str. Câmpineanu 20.



## Az amerikai szervezett munkásság kimondta a bojkottot a német termelés ellen

A „Made in Germany“ balsorsa. Kis és nagy családok a német jelzés elleplezésére

Newyork, nov. 4. A hónapok óta folyó és folyton erősödő németellenes mozgalom a napokban túlhaladt eddigi keretein — társadalmi akciókon, hírlapokban való tiltakozásokon, egyesületek bojkott-határozatain — és igen komoly formákban jutott megnyilvánulásra. Most már hivatalos fórumok színe elé kerül a német kérdés, még pedig elsősorban bíróság elé.

Mióta a Hitler-uralom megkezdődött, a közönség ugyszólván egyértelműen utasított vissza német árut mindenütt. Tavaszszal például magam halottam két esetet, amelyek jellemzőek voltak az amerikai állásfoglalásra: az egyik nagy áruházban egy hölgy visszahozott egy pár ott vásárolt kesztyűt, amelyet két nappal azelőtt vett és már azóta viselt is. Most pedig azért adta vissza az árut, mert annakidején „kifejezetten megkérdezte, nem német kesztyű-e, mert akkor nem venné meg”, és az eladónő biztosította róla, hogy nem német gyártmányt kap a pénzéért. Aznap reggel, két napi hordás után a kesztyű véletlenül kifordult és belsejében ott állott: „Made in Germany“. Mire a hölgy azonnal visszahozta és leszögezte, hogy bár semmiféle őse nem volt zsidó, ő német gyártmányt nem hajlandó hordani. A kesztyűt azonnal kieserlítették. — sürü bocsánatkérések közepette.

Ugyanakkor a kereskedelmi bíróság egyik tisztviselőjétől hallottam, hogy egyik amerikai zsidó kereskedő nem akarja átvenni azt az igen nagy fogkefékészletet, amelyet egy ugyancsak amerikai úrnőnél rendelt, minthogy az német árut szállított. Ebben az esetben a kereskedő zsidó volt és arra hivatkozott, hogy —

minthogy Hitler háborút üzent az ő fájának — nem kötelezhető arra, hogy anyagi támogatáson egy vele ellenséges viszonyban álló hadviselő felet...

Ezer és ezer ilyen esethöz tevédött össze az a helyzet, hogy német áru eladása lehetetlenné vált az amerikai piacon. Amin azután azok, akiknek nagy árutemegek voltak raktáron, úgy próbáltak segíteni, hogy amerikai márkát helyettesítették bele a meglévő áruikba.

Ugyanekkor német cégek azzal játszották ki a vámbatóság ellenőrzését, mely szerint a gyártmányok eredetét világosan kell feltüntetni a szállítónak, hogy a behozott holmira — ruhaneműre, disztárgyakra, ékszerekre és főképpen kesztyűre — nem nyomtatta többé rá a „Made in Germany“-t hanem könnyen letehető vagy lemosható cédulákkal erősített rájuk, amiket azután német viszonteladók itt Amerikában (minthogy amerikai cégek nem rendeltek többé náluk árut, tehát csak németeknek szállítottak) amerikai márkával cserélték ki.

Ez ellen az eljárás ellen az ország minden részéből érkeztek feljelentések G. Z. Medalie főügyészhez, aki a napokban elrendelte a vizsgálatot, amelynek eredménye és a várható büntetés nagysága iránt élénk érdeklődés mutatkozik a sajtóban és a közönség körében.

Ugyancsak döntés elé kerül nemskára a német hajózási társaságok ügye is, amelyek annakidején esatlakoztak az összes hajózási társaságok kartellszerű megállapodásában. Mióta Hitlerék kormányon vannak, az amerikai utasok bojkottálták a német hajókat és éppen a nyári nagy

Az Ön édesanyja is csak azt fogja választani,

hogy

**„Valódi Franck“**

használj — a kávédarálóval mint gyárjeggyel — és megtalálsd amit keresel:

**Erőt, Izét, Olesóságot!**



forgalom idején, amikor például az olaszok rekord utasszámot értek el, a nagy német óceánjárók majdnem üresen közlekedtek. Hiába próbálkoztak azzal, hogy liberális voltukat hirdetésekkel bizonyítsák, melyekben az utazó zsidóknak „kóser rituális kosztot” ígértek „hitközségek által felülvizsgált megbízható metszők közreműködésével — az amerikai keresztények nem álltak kötélnek és elkerülték őket.

Erre a németek gondoltak egy merész és nagyot és — megállapodás ide, megállapodás oda — egyszerűen leszállították az áruikat olyan fantasztikusan olcsóra, hogy mégis inkább akadtak utasok, különösen Európából Amerikába. Az itteni hajózási társaságok most az illetékes fórum elé vitték a tisztességtelen versenyt és igen magas összegű kártérítést követelnek a németektől.

De a legkomolyabb csapást két nappal ezelőtt mérte a német iparra és kereskedelemre az „American Federation of Labor“ — a (nemsocialista alapon szervezett) amerikai Trade Unionok, azaz szakszervezetek szövetsége, amely eddig négy millió munkást képviselt, de mostanában lényegesen többet, mert a Roosevelt-kormány gazdasági reformjainak égése alatt több eddig nem szervezett iparág munkássága is testületileg alakult a „Federation“ kebelén belül.

A munkásság, vezére William Green vezetése mellett állást foglalt a német kormány ellen, amely az ötven év óta fennálló, legrégibb és legerősebb német szakszervezeteket feloszlatta, vezetőiket megkínózta és börtönbe vetette, vagyontól egyenesen elulajdonította. A „szenvédó testvérek“ iránt érzett szolidaritásból ezental az amerikai munkásság bojkottálni fog minden német gyártmányt. Hogy ez a határozat mekkora újabb kárt jelent a német exportnak, azt csupán tudja áttekinteni, aki ebben az országban régebben megfigyelhette, mennyi német árut találhatott lépten-nyomon.

Hogy a német ipar eddig is komoly válsággal küzdött, annak legjellemzőbb tünete volt, hogy nemrégiben ugy Hitler, mint Hjalmar Schacht feladták hónapokon hangoztatott álláspontjukat, mely szerint az igazi németnek a lehető legszerényebb le kell mondania mindenről, ami nélkülözhető és mostanában inkább vásárlásra próbálják buzdítani a népet.

Az amerikai bojkott tehát fokozott mértékben fogja éreztetni káros hatását Németország kereskedelmi mérlegében.

— Ha fáj a feje és szédül, ha teltség, bélizgalmat, gyomorégést, oldalszurást, mellszorulást és szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József“ keserűvizet.

— Nyolc néger veszítette életét egy brooklyni tüzvésznél. Párizsból jelentik: Az amerikai Brooklynban tüzvésznek 8 néger életét veszítette, hárman életveszélyes égési sebekkel kerültek kórházba.

Háza értékesebb lesz, ha

## GRATZ festi!

Cimfestő, szobafestő, mázólo és butorfényező! Cluj, Str. Sagana 16., Str. Filipescu 15., Str. Memorandului 20., Telefon 7-49.

**balával**

men csökkentek és fedőanyag. Ar esen szolgál!

**palagyár**

Bihar mes Károly Cluj. or 2.

**FATÜZELÉS**

terén vezet a közkedvelt

**„ZEPHIR“**

Folytonégő kályha

10 kg. fával fűt egy normál szobát 24 órán át

Szántó Dezső és Fia redőny és kályhagyár Oradea

Kérjen díjtalan árjegyzéket!

# Saját szemével...



látja, hogy rohamosan közeledik

## NOVEMBER 9.

amely napon kezdődik

## Az Állami Osztálysorsjáték Ujhuzási sorozata

**AKI hisz szerencsecsillagában...**

**AKI gondtalan élelet óhajt...**

**AKI boldognak akarja látni családját...**

...határozza el magát azonnal a döntő lépésre és vegyen osztálysorsjegyet a legközelebbi árusítóhelyen

Egy egész sorsjegy: 1000 lej	$\frac{1}{4}$ sorsjegy	250 lej
$\frac{1}{2}$ sorsjegy	500 lej	$\frac{1}{8}$ sorsjegy
		125 lej

**Elkészik,**

ha sürgősen nem vásárol OSZTÁLY-SORSJEGYET a szerencséséről közismert erdélyi és bánáti hivatalos főelárusítónál

**BANCA ILIESCU S. A. CLUJ**

Rendelés postautalványon, levelezőlapon, vagy telefonon 11.54, postai csekkzámla: 40650.

KÖZPONT CLUJ Str. Reg. Maria No. 42.  
Piata Unirii No. 1.

Fiókok és ügynökségek egész Erdély és Bánátban.

Huzás már november 9. és 10.én. Hivatalos sorsjegyárak:  $\frac{1}{8}$  125.—,  $\frac{1}{4}$  250.—,  $\frac{1}{2}$  500.—,  $\frac{1}{1}$  1000.— lej osztályonként.

Erdélyrészi  
főelárusító

**Révész Ernő**

Tárgu-Mureş  
Telefon 126.

Minden városban képviselő, Leggyorsabb postai szétküldés. Legmesszebbmenő díszkrédító.  
Eddig kifizetett nyeremények összege 12,000,000.— lej.

Főelárusító: **„Takarékosság” R7.**

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 23.

Most vásároljanak osztálysorsjegyet a

**Kereskedelmi Hitelintézet R.T.-nál,**  
Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 20.

mert ez a főelárusító jelenleg kedvező nyerőszeriában van, amit fényesen igazol, hogy a legutóbbi huzáson nála vásárolt sorsjegy nyerte meg az

**5,000.000 leí nagy jutalmat**

Huzás már november 9. és 10-én

Bucaresti-  
Kelet tud.)  
lása ismét a  
ta I. G. Duc  
figuráját. E  
desre tarthat  
sek, amely  
„Aktualitáso  
ban a világo  
roákról tett  
egyesület me  
adását a „D  
ahova egyen  
felvert kirá  
meg.

— Három  
a világot: —  
A gazdasági  
parlamentári  
hez járul me  
tetszik: lelki  
ban csak log  
ménye az el  
fontosabb va  
a gazdasági  
okait a vilá  
javak termé  
netében oly  
annyi gazda  
nyira megre  
gok nemzetg  
súly 15 évve  
után sem vo  
— Egy ad  
vel ezelőtt n  
normalizáló  
szágokban lá  
egy tényleges  
tette. Azóta  
mények, a fo  
növekvő ne  
nemesak, ho  
mális fejlőd  
tették a hely  
des: milyen  
zökkel lehet  
harcot egy li

— Az emb  
désével szem  
ve két tábor  
a kapitalista  
látta a gyóg  
a rendszeren  
találhatni. A  
nak alkalmu  
nyomán szél  
akadályozás  
kat és rend  
az eredmény  
zolták a mar  
ségit és a k  
pitalista ren  
vessék példá  
— Nem ma  
hogyan csak a  
próbáljuk m  
gulást. Itt is  
Egyesek az  
sági elvek r  
lyes utat, m  
megoldásoka  
ket ajánlana  
az irányított  
kiragadott p  
ból. Lehetsé  
azon, hogy h  
ják-e állni h  
alapos meg  
konkluzióra  
zis rohamait  
legkönnyebb  
hajlottak el  
től.

— Nem fo  
dánul Franc  
összehasonlít  
a másik legy  
ciaország me  
lése teljesen  
Németország  
Lehet azonban  
hasonlítást  
Amerika kö  
területét nem  
pusztított el  
ahogyan ez E  
Amerika  
háboru nyom  
nyöket tejtél

Gazdasági krízis, háború, kapitalizmus, kommunizmus

I. G. Duca előadása a világ aktuális kérdéseiről

Bucuresti-Bukarest, nov. 4. (Az Uj Kelet tud.) A politikai események alakulása ismét a közérdeklődés előterébe hozta I. G. Duca, a liberális párt vezérének figuráját. Eppen ezért különös érdeklődésre tarthatnak számot azok a kijelentések, amelyeket a liberális párt vezére „Aktualitások” címmel tartott előadásában a világot foglalkoztató nagy problémákról tett a minap. Duca a „Tineretea” egyesület meghívására tartotta meg előadását a „Dalles”-alapítvány termében, ahova egyenesen Színájából, a nagy port felvert királyi audienciájáról érkezett meg.

**A három nagy válság**  
Három nagy válság rendítette meg a világot: — kezdte előadását Duca. — A gazdasági krízis, a béke válsága és a parlamentáris demokrácia válsága. Ezekhez járul még az erkölcsi, vagy ha úgy tetszik: lelkiismereti válság, amely azonban csak logikus és természetes következménye az előző három krízisnek. A legfontosabb valamennyi között kétségkívül a gazdasági válság, amelynek tényleges okait a világháborúban kell keresni. A javak termelésének és elosztásának menetében oly nagy felfordulást hozott, amint gazdaságot tombolt szét és anynyira megrontotta a különböző országok nemzetgazdaságát, hogy az egyensúly 15 évvel a fegyverszünet megkötése után sem volt helyreállítható.

Egy adott pillanatban, néhány évvel ezelőtt ugylátszott, hogy a dolgok a normalizálódás útjára léptek. Egyes országokban látszólagos jólét egyenesen egy tényleges prosperitás benyomását kellette. Azóta azonban, az amerikai események, a font esése, Németország egyre növekvő nehézségei, a kínai anarchia nemcsak, hogy megakadályozták a normális fejlődést, de aggasztóan súlyosabbá tették a helyzetet. Önként adódik a kérdés: milyen uton-módon, milyen eszközökkel lehetne eredményesen felvenni a harcot egy ilyen válsággal szemben?

**A kétféle megoldás**  
Az emberek a gazdasági krízis kérdésével szemben az első pillanattól kezdve két tábortba oszlottak: Egyrészt csak a kapitalista termelési rendszeren kívül látta a gyógyulást, másrésze viszont ezen a rendszeren belül vélte a megoldást megtalálhatni. Az első kategóriához tartozóknak alkalmuk volt s az orosz forradalom nyomán széles keretek között és minden akadályozás nélkül kipróbálni felfogásukat és rendszerüket. Ennek a kísérletnek az eredményei azonban távolról sem igazolták a marxizmus apostolainak reményeit és a legkevésbé sem biztattak a kapitalista rendszer híveit arra, hogy kövessék példájukat.

Nem maradt tehát egyéb hátra, mint hogy csak a kapitalista rendszeren belül próbáljunk megkeresni a kiutat, a boldogulást. Itt is megoszlanak a vélemények. Egyesek az ortodox pénzügyi és gazdasági elvek respektálásában látják a helyes utat, mások viszont különböző új megoldásokat, főleg pénzügyi kísérleteket ajánlanak. A fordizmus, az autarchia az irányított gazdaság csak egy néhány kiragadott példa az új formulák tömegéből. Lehette természetesen vitatkozni azon, hogy ezen új formulák meg fogják-e állni helyüket, vagy sem. A helyzet alapos megvizsgálása azonban arra a konklúzióra vezet, hogy a gazdasági krízis rohamait azok az országok állják a legkönnyebben, amelyek a legkevésbé hajlottak el ortodox kapitalizmus elveitől.

Nem fogom ebből a szempontból példánul Franciaországot Németországgal összehasonlítani, lévén az egyik győző, a másik legyőzött állam. Ezenfelül Franciaország mezőgazdasági és ipari termelése teljesen ki van egyensúlyozva, míg Németországban túlteng az iparosítás. Lehet azonban és kell is tanulságos összehasonlítást csinálni Franciaország és Amerika között. Az Egyesült Államok területét nem özönlötte az ellenség, nem pusztított el hatalmas területeket, mint ahogy ez Franciaországban történt.

Amerika volt az az ország, amely a háboru nyomán a legnagyobb anyagi előnyöket tejelezte le, végül pedig terü-

teinek kiterjedése és gazdasága folytán kétségkívül fölényben van bármelyik európai állammal szemben. Amerikában mindezek ellenére is sokkal súlyosabb a helyzet, mint Franciaországban, mert az Egyesült Államok nem vette figyelembe a régi polgári gazdaság szabályait. Nem arányosította kiadásait a bevételekhez, a fordizmus hatása alatt elvesztette a mértéket a termelés hajszolás fokozásában, több figyelmet szentelve a spekulációnak, mint a gazdaságnak. Franciaország ezzel szemben konzervatív óvatossággal gazdálkodott, igyekezett egyensúlyt fenntartani kiadások és bevételek között és egy pillanatig sem méretezte túl termelését. Eppen ezért én tanácsolom Romániának, hogy kövesse a különböző gazdasági fantazmagóriák és szociális megváltási formulák útját. A megoldást, a gyógyulást én ma is a régi gazdaság évszázados tapasztalataira felépített, kipróbált igazságaiiban látom.

**A béke válsága**  
— Ami a béke válságát illeti, ez valóban ijesztő jelenség. Bár még egészen ele vannak az emberiség legborzalmasabb, legszörnyűbb vérontásának emlékei, és még is lehetségesé válik, hogy egy új háboru lehetőségéről beszéljenek az egész világon. Tíz éve kerestek Genfben, a Népszövetség égíse alatt azt a formulát, amely a tényleges leszerelést lehetővé tenné. A végeredmény az, hogy Japán valóságos

háborut folytat Mandzuriában és Észak-Kínában, anélkül, hogy figyelembe venné a Népszövetség figyelmeztetéseit, elhagyva a genfi fórumot. Most pedig a hitlerista Németország is elhagyta a Népszövetséget, meghiusítva a leszerelést és megnyitva a kaput minden veszély és komplikációk előtt. A háboru réme ismét Európa fölött lebeg, mert Németország gesztusa a következő dilemma elé állítja Németországot:

1. Vagy hagyja Európa Németországot felfegyverkezni és akkor elkerülhetetlenül megkezdődik a fegyverkezési versenyfutás, amelynek előbb-utóbb háboruban kell kulminálnia, vagy pedig a versaillesi békeszerződés aláírói nem fogják megengedni Németország felfegyverkezését és akkor a háboru azonnal fenyegető valóság lesz.

**Csak a demokrácia**  
És mindenesetre megmaradok azon meggyőződésemmel, hogy a háboru elkerülhető lesz. Európát egyébként sem tartom képesnek és alkalmasnak arra, hogy háborút viseljen, anélkül, hogy a gazdasági, társadalmi és politikai rendszer össze ne omljon. És ha semmi más nem, ez az argumentum talán meggyőző lesz. S diktatura bevalhat egyes helyeken: még sem jelent egészséges és tartós államrendezkedést. A mai idők parancsa mégis csak a demokrácia megszervezése és állandósítása marad.

KÖZGAZDASÁG

Mit tartalmaz a gyümölcs és borpárlat készítéséről szóló új szabályrendelet

Cluj-Kolozsvár, nov. 4. (Az Uj Kelet tud.) A Monitorul Oficial november 1-i száma közli a gyümölcspálinka és a borpárlat készítéséről szóló új rendeletet.

Gyümölcsekből, vagy gyümölcstermékekből készített szeszitalnak a következő gyártmányokat tekintik a törvény:

- a) A **cujka**. Cujkának azt az italt tekintik a törvény, amelyet főzés és lepárolás útján szilvaceftréből, más anyag hozzáadása nélkül állítanak elő és amelynek jellegzetes szilvaíze és aromája van.
- b) A **cseresznye, körte, alma**, stb. gyümölcsökből, főzés és lepárolás útján előállított pálinkák.
- c) A **borpárlat**, amelyet a bor lepárolása után állítanak elő és borpárlat, vagy borpárlinok néven hoznak forgalomba.
- d) A **szőlőtörkölyből** lepárolt törkölypálinka.
- e) A **borseprőből** lepárolt seprőpálinka.

A rendelet ezután az iparszerű szeszfőző-üzem fogalmát szabja meg. Az ilyen üzemeknek minimálisan 400 liter termelésre elegendő, egy, vagy több főzőüsttel kell rendelkezniük, felszerelve ellenőrző szerkezettel és gyűjtőmedencével. Ezek az üzemek ötven fokos erősségű szeszitalokat készíthetnek. A szeszfőző üzemek csak a Monopól működési engedélye alapján tarthatók üzemben.

A szeszfőző üzemek minden évben kötelesek a következő intézkedéseket megtenni:

- 1. Husz nappal a kampány megkezdése előtt kérvényt kell előterjeszteniük az alábbi adatokkal:
  - a) A gyártás kezdetének időpontja.
  - b) A gyártás időtartama.
  - c) A felhasználandó nyersanyag-mennyiségek kg.-ban, vagy literekben.
  - d) A naponkénti termelés hozzávetőleges mennyisége.

Ezenkívül közölni kell az üzemi tüke összegét, a nyersanyag beszerzésének helyét, valamint a műszaki és adminisztratív vezető nevét.

Gyümölcspálinka-főző üzemek kötelező felszerelése hűtővel és a monopól által előírt ellenőrző készülékkel felszerelt egyszerű kazán: ellenőrző készülék hiányában gyűjtőedény beállítását rendelheti el a monopól, melyet lepecsételtet és ellenőriztet. A gyümölcspálinkaüzemek fiz nappal a munka megkezdése előtt kötelesek bejelenteni a nyersanyag mennyiségét, származási helyét, a főzés időtartamát, a készíteni szándékolt gyümölcspálinka hozzávetőleges mennyiségét, az üs tők számát, stb. Ezenkívül kötelesek heti jelentéseket tenni a főzés egész időtartama alatt.

Gyümölcspálinka és borpárlat főzése céljából a gyümölcs és bortermelők is tart hatnak üstöket, amelyeknek termelőképesége legalább hatvan liter.

Ezeket kisüst-tulajdonosoknak nevezi a törvény. A kisüst tulajdonosokat a törvény mentesíti a taxák fizetése alól, az évi, házi használatra szánt 15 liter abszolút alkohol erejéig. Taxamentes továbbá:

- 75 liter, ha pálinka vagy cujka 20 foknál.
- 60 liter, ha 25 foknál,
- 50 liter, ha 30 foknál nem magasabb szesztartalmu.

A fentiek szerinti taxamentesség kedvezménye csak az engedélyes kisüst tulajdonosok saját tulajdonában, vagy használatában termelt gyümölcsökre, illetve melléktermékekre terjed ki. Nem vonatkoztatható azonban az erdőben vagy művelés alá nem vont más területeken összegyűjtött vadgyümölcsökre.

A rendelet ezután a pálinka és borpárlat készítmények forgalmát szabályozza és közli a fizetendő illetékeket.

**Mezőgazdasági szeszgyárak**  
termelési kvótáját megveszem. Ajánlatokat „313” jellegre Rudolf Mosse Oradea, sürgősen kérek.

SPORT

Hat nemzeti bajnoki mérkőzés szerepel a vasárnap sportján

Cluj-Kolozsvár, november 4. A nemzeti bajnokságért folyó küzdelem mai fordulóján Románia majdnem valamennyi városában lesznek mérkőzések. A sorra kerülő meccsek eredményei közül igen érdekesnek ígérkezik a Brasovia—Crisana mérkőzés. A nem sok képességekkel rendelkező Brasovia igen veszedelmes tud lenni — otthon és bár a papírforma szerint a Crisana a favorit, nagyon össze kell azonban szednie magát, hogy győztesként kerüljön ki a küzdelemből.

A Romania Bukarestben játszik, ellenfele a Juventus lesz. A mérkőzés nyílt.

A részletes program a következő: Brassó, Crisana—Brasovia, bíró Mitty Niculescu, Bukarest.

Arad, Venus—AMTE, bíró dr. Morar Teofil.

Ploesti, Kinjisi—Tricolor, bíró I. Ceau-reanu, Bukarest.

Bukarest, Romania—Juventus, bíró Oravetz, Arad.

Nagyvárad, Soimij—NAC, bíró Jakobi Ernő, Kolozsvár.

Temesvár, Mures—Ripensia, bíró Vladovic kapitány, Arad.

Ferencváros—Hungária derby a magyar profiligában májusorán

A magyar profiligában ma a két régi rivális: Ferencváros—Hungária kerül szembe egymással. Dacára annak, hogy a Hungária ezidén váratlan gyengén szerepelt, a Ferencvárosnak igen komolyan kell vennie a mérkőzést, hogy egy-két góldifferenciával győzhessen. A Hungáriadrukkerek nagyon biznak a letört csapatban és nem lehetetlen, hogy a mai derby örömet hoz számukra. A Hungária a következő összeállításban játszik: Ujvári, Mándi—Kiss, Egri—Sebes—Semsei, Szegő—Cseh—Kalmár—Turay—Tjikos.

A derbyn kívül a III. ker.—Boesckay és Ujpest—Budaj 11 mérkőzés szerepel a mai fordulón.

Braziliában nő vezetett futballmeccset elmaradt a bíróverés

Nagy szenzáció volt legutóbb Rio de Janeiróban. Nő vezetett futballmeccset. A Rio University—Campos mérkőzést vezette egy hölgy. A női bíró még a közönség számára is meglepetés volt. Az eredetileg kijelölt bíró ugyanis lemondott s így került előtérbe Miss Colona, aki kurta sportnadrágban és selyembluzban tűnt fel. Miss Colona, a brazil szövetség első női futballbírója nem tévedett tőbbet, mint a többi futballbíró. Itékezett és mosolygott. Nagyon sokat mosolygott. A mérkőzés a második féldő vége felé járt és 0:0-ra állt. Rutinos bíró ilyenkor nem szokott 11-est ítélni, vagy ha ítélt, akkor azt csak öngyilkossági szándékból teszi. Legalább is Braziliában. Es Miss Colona a II. féldő 40. percében a rőji hávéd csunya faultja miatt 11-est ítélt. Általános volt a felháborodás. A büns hávéd már Miss Colona felé indult. Min, denki hallatlan botrányt várt. Csak Miss Colona volt nyugodt. Mosolygott és a mosolyával mindenkit leszerelt. A vidéki Campos berugta a 11-est és a bíróverés elmaradt.

Sporthirek

Ujabb Baer—Schmeling meccs a lát-határon Berlinből jelentik: Schmeling decemberben hajóra száll és elutazik Amerikába, ahol több leköött mérkőzés várja. Newyorkban mérkőzni fog Tommy Loughrammel január 3-án, King Lewinskyvel február 22-én és Max Baerrel március 14-én.

Az osztrák csodakapus — francia állampolgár lett. Párizsból jelentik: Hiden, a híres osztrák válogatott kapus, aki alig néhány hónapja játszik a párizsi Racing Club csapatában, a napokban megkapta a francia állampolgárságot. Angol csapat ellen játszik november 12-én a Vienna. Párizsból jelentik: A Tottenham Hotspur angol ligacsapat november 12-én a francia fővárosban játszik a bécsi Vienna ellen.

# LIGETI SÁNDOR: A BÜVÖS ERSZÉNY

REGÉNY

23-ik közlemény

3.

Ralinban is valami hihetetlen tettvágy lángolt fel. A városba sietett és egy nagy könyvkereskedésben néhány, az áruházakra vonatkozó szakkönyvet vásárolt, ugyanott egy kereskedelmi jogász címét is megadta s a délután hátralevő részét tanácskozással töltötte el. Az a szerencse érte, hogy dr. Berliner véletlenül igen jól ismerte Auer docent, amatőr szociológus létére pedig még külön is érdekelte az a kísérlet, melyet Ralin vállalt előtte nagy vonásokban. S mert Berliner doktor éppen meglehetősen anyagi gondokkal küzdött s nagy családja jóval jövedelme fölött költelezett, szimpátiáit igen hamarosan összekapcsolta anyagi érdekeivel s ösztönös és lelkesedéssel vállalta, hogy Ralin mellé áll. Kissé hiányosnak találta azonban azt a vezérkart, melyet erre a hatalmas munkára Hagen és Weisitz személyében szervezett Ralin maga köré s ezért kölesönös elhatározással abban állapodtak meg, hogy Berliner egy jóbarátját, Mayer bankárt is beavatják a tervbe, akire a pénzügyvelekt intézését is nyugodtan rábírhadják.

A következő nap délelőttjén, szép, napos téli idő volt. Ralin gyalog igyekezett a végtelenségig Friedrichstrasse fölé, a Mittelstrasse irányában, ahol Mayer irodája volt, de nem sietett a találkozárra. Bíráló és kutató szemmel nézte a kirakatokat, rövidesen ő is kereskedő lesz, meg kell, hogy ismerkedjék az árak sokféleségével. Egy üzlet kirakat-üvegeit tarka, széles papírszalagok borították. Kiabáltak a vastag betűk: „CSOKOLÁDE FORRADALOM!... A legjobb, legolcsóbb népesokoládé! Egész hegyek emelkedtek a kirakatban mindenféle alakú és nagyságu esokoládédarabokból. Várárt ő is, nagy tömeg tolongott már bent a boltban, s néhány tízfémmegért egész táblát kapott. Letört egy kis darabot, megízlelte. Be rossz volt! Tul édes s a kakaó mellé mintha fűrészporsó kevertek volna. Az uccán oda is nyomta tábláját egy meglepett kis ácsorgó lurkó kezébe. Nem, ilyen gyártmányt igazán nem tart az ő áruházában. S ha lehet, mégis olcsóbb lesz. Milyen tömegek jönnek majd akkor hozzá! A rossz ízért azzal kárpótolta magát, hogy a következő sarokon levő szivaros boltban szép világos, hosszú hollandi szivart vásárolt, s még füstölve ért a Mittelstrasse sarkára. Égo szivarral nem akart felmenni, eldobni sajnálta, ezért végigszivta s így elkésve került csak a rá már régen várakozó két ur elé.

Egy előszobán és két, alkalmazottakkal zsufolt helyiségen keresztül jutott a Chef szobájába. Berliner doktor teljes kövességében és kopaszágában egészen betöltött egy hatalmas börszéket, mellyel szinte egyesülni látszott. Mayer bankár pedig iróasztala mögött ült, mint várur, bevehetetlen sáncai között. Rövidre nyírt haja, szemüveges, középkorú, kissé testes, jólöltözött uriember volt, erélyes, határozott kémozdulatokkal, aki mintha születésétől fogva a főnök szerepét töltötte volna be, s akiről Ralin el sem tudta volna képzelni, hogy valaha kisfiú is volt. Most is parancsoló udvariassággal kínálta meg helyet, a Berliner doktor mellett levő bördívánon, de mingyárt ezután, alig váltottak néhány szót, kivonult sáncából, s ő maga is Ralin mellett foglalt helyet, hogy a meginduló tárgyalásnak bizalmasabb jellegét adjon. Berliner doktor még Ralin érkezése előtt tájékoztatta barátját a különös és szerinte merész tervről. Mayer most az egészét Ralin szájából akarta hallani s szó nélkül figyelt a talán kissé túl lelkes s nem nagy üzletieségről tanuskodó előadásra.

Mayer a tözsdén nőtt fel s alig is gondolkozott másképp, mint papirokban és árfolyamokban. Csak ott kéltett benne a dolog tulajdonképpen érdeklődést, mikor Ralin az EWAG, Európa Warerhaus Aktiengesellschaft, megalakításának szükségességéről beszélt. Mayer agyában már dolgoztak a kategóriák. Emissziós juttalék, kedvező árfolyam, plasztizációs lehetőségek, néhány hónapra névérték alatt ő is átvehetne egy stóck részvényt saját számlájára. De mindenekelőtt hidegvér, hidegvér és biztosítékok. Akárcsak Weis-

litz és Hagen előző nap, most ő is realizálni akart.

— Kedves Ralin professzor, megtisztelő a bizalma, hogy hozzám fordult. Annyi bizonyos, hogy ha ennek az alakulásnak híre megy, nagy port ver fel a berlini piacon, sőt másutt is. Készséggel vagyok segítségére, de kérem, tárja fel előttem öszintén, teljes nyíltsággal, mekkora anyagi erővel tervezi ezt a dolgot, mert ahogy én látom, az első időben biztos a deficit, s ezt bírnia kell a vállalatnak, míg a versenyt legyűri. Ahogy ön tervezi, nehéz milliók kellene ide. Ez a társaság hitelt nem vehet igénybe, alig is fog kaphatni, tehát saját tőkéje kell, hogy elég erős legyen. Mekkora összeg áll ma az ön rendelkezésére?

Ralin mosolyogva válaszolt.  
— A Deutsche Banknál, Mendelssohnéknál már is tettek le jó néhány milliót erre a célra. De Bécsben és Zürichben is vannak tekintélyes letétjeink, s ha szükséges, s amikor ön kívánja, bármikor kaphatunk megfelelő kiegészítést, szólnak csak nekem idejében. Ezenkívül, remélem, betörő urak ugy sineznek jelen, a lakásom kis pénzeszekrényében is tartok valutákat. Nem jöttem üres kézzel Berlinbe. Ha egymással rendben vagyunk, a Mayer bankházban is nyitattok kontót. Nincs tehát egyébről szó, minthogy az urak teremtsék meg jogilag is, pénzügyileg is azt a vállalatot, amelynek tervét előbb ismertettem, s hogy ne aggódjanak a kockázat miatt, nemcsak, hogy nem kívánok önökötől semmiféle befektetést, de igen megtisztelőnek tartom, ha elfogadnának tőlem olyan részvényt, hogy örömeim teljék a mi közös munkánkban. Azt sem bánom, ha barátaik közül olyanokat

## ZSIDÓ TESTVÉREK!

Franciaország szabad szelleme nem ismer faji- és valláskülönbséget. Pártolják tehát a francia gyártmányokat és főként a legkiválóbb borotvapengét:



Egyetlen penge sem érte el a

## LERESCHE

borotvapenge kiváló minőségét! Próbáljátok ki még ma!

Romániai vezérképviselőt:

**NARCISSE H. BALTHAZAR**

Bukarest, Str. Selari 7.

javasolnak az igazgatóságba, akik hasznosak lehetnek bármilyen tekintetben, nekem szükségem van munkatársakra, hiszen nagy dolog az, amit akarunk. Ha tehát velem jönnek az urak, s megcsináljuk együtt az EWAG-ot, akkor lássunk is munkához. Kérem, dolgozzák ki a teendőket, s ha elkészültek, jöjünk össze valamennyien, az én másik két munkatársam, Hagen és Weisitz urak is, csak azt szeretném, ha a berliniek öszrel már a mi áruházunkban hagynák a pénzüket.

Mayer megis nyugodott, mikor Ralin egy igen tekintélyes összegű csekk alá írta nevét s átnyújtotta azt, mint első befizetést a Mayer bankházba. Hogy az új barátságot megpecsételjék, Ralin elfogadta Mayer vancsorára szóló meghívást a Kurfürstendamm levő házába. Berliner doktorral együtt, ahova Mayernek néhány barátja is hivatalos lesz.

Mikor Ralin és ügyvédje bucsut mondtak bankárjuknak, Ralin nagy hálát érzett Berliner doktor iránt. Ujra megerősödött kis tábora, mellyel célja felé igyekeznek. A kövér ügyvéd ugyancsak nem titkolta rokonszenvét új barátja előtt, s ezért nem váltak el egymástól, hanem egy kis borpinccé tértek be, ahol régi, baltházias falak között, csupasz tölgyfaasztalnál, hideg hal és könnyű fehér bor mellett kezdtek meg egy életre szóló barátságukat.

Folytatjuk.)

## SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Magyar Színház közleményei:

Vasárnap d. e. 11. ókor: Timosa, a cár katonája matiné helyárrakkal. Minden fődíszinté és páholyülés 17 lej, minden erkélyülés 10 lej.  
Ember a hid alatt minden este és vasárnap d. u. 4 ókor is. Az Ember a hid alatt vasárnap d. u. 4, vasárnap este fél 9, hétfőn este fél 9 és kedden este fél 9 ókor van műsoron. Minden előadásra olyan hatalmas tömegekben viszi a közönség a jegyeket, hogy tanácsos lesz megfelelő helyekről előre gondoskodni.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Vasárnap délelőtt 11 ókor: Timosa, a cár katonája, (17 és 10 lejes matiné helyárrakkal.) Délután 4 ókor: Ember a hid alatt. Este fél 9 ókor: Ember a hid alatt.  
Hétfő este fél kilenkor: Ember a hid alatt.  
Kedd fél 9: Ember a hid alatt. (Hatodszor.)  
Szerda fél 9: Szomorúságának énekese. (A Zsidó Árvagondozó műkedvelőinek előadása.)  
Csütörtök fél 9: Egy csók és más semmi (A kéthetes turnéra induló társulat bucsu előadása.)  
Péntek, szombat este 9: A Kék madár társulat vendégjátéka.  
Vasárnap d. u. 5 és este fél 9: Zsinde. Ilyezik a kaszárnya tetejét. (Hász Aladár és Fekete Mihály temesvári operett-színházának vendégjátéka.)

ROMAN OPERA MŰSORA:

Vasárnap: Varázsfuvola. (Ünnepi előadás a román catedrális felszentelése alkalmából.)

ROYALMOZGÓ MŰSORA

Ma, vasárnap 3, 5, 7 és 9 ókor:  
Ujra divat a szerelem, Zenés vigjáték sláger. Fősz.: Renata Müller, Georg Alexander, Otto Wallburg.  
Jén: Két szív egy dobbanás. Lilian Harvey, Wolf A. Retty, Halmay Tibor.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 ókor:  
Extázis. Főszerepben: Hady Kiesler (Miss Csehszlovákia), a filmet rendezte Machaty, az Erotikon szerzője. Csakis felnőttek számára!

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Szombat 3, 5, 7 és 9 ókor:  
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 ókor:  
Scherlock Holmes utolsó kalandja. Rendkívül izgalmas detektívtörténet, főszerepben: Clive Brook.

## RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, november 5.

Bukarest, 19.40: Grammfón, 20: Dal, est. 20.20: Rádiózenekar.  
Budapest, 9.15: Hírek, 12.25: Cigányzene, 2: Grammfónlemez, 3.45: Katona zene, 5.40: Vidám est, 7.45: Móra Ferenc előadása, 8.15: Operettársulatok. — 10.15: Jazz.  
Bécs, 17.15: Fuvószene, 19.20: Altének  
Berlin, 20.05: Rádiózenekar.  
Breslau, 17.35: Filharmonikus hangv.  
Hamburg, 20: Filharmonikus hangv.  
Lipce, 20: Filharmonikus hangv.  
Stuttgart, 21.20: Filharmonikus hangv.  
Milánó, 21: Opera.  
Róma, 20.45: Vegyes hangv.  
Prága, 22.20: Cseh szerzők művei.  
Pozsony, 17: Délutáni zene.  
Brünn, 16.45: Grammfón.  
Belgrád, 15.30: Puccini: Pillangókisasszony c. operája.

Hétfő, november 6.

Bukarest, 19.20: Grammfón, 20: Vonnegyes, 21.15: Zongora.  
Budapest, 6.45: Torna, 12.05: Kvartett, 1.30: Zenekari hangv. — 5.15: Zenekari hangv. 7: Dalok, 7.40: Filharmonikus hangverseny, 11.15: Cigányzene.  
Bécs, 19: Szimf. hangv.  
Berlin, 21.15: Kamarazene.  
Breslau, 19: Strauss hangv. — 20.10: Könyvű zene, szoprán- és tenordalok.  
Heilsberg, 20.10: Schumann és Strauss dalok.  
Varsó, 18.20: Operettek.  
Milánó, 21.15: Hegedűhangv.

Róma, 20.45: Kamarazene.  
Prága, 19: Csajkovszkij: Pique Dame c. operája.  
Pozsony, 20.35: Rádiózenekar szólóval.  
Brünn, 20.15: Dalok négy férfihanggal.  
Belgrád, 20.30: Opera.

## APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Aláírt keresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előző fizetendő. Jelítség levelet csak egy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Válogatott gesztenyét, szilvát, diót, meggyort, gombát szállít megfelelő előzár ellenében utánvétellel legutányosabbban, Róoz, Täuti de sus, Baiamare.

Társat keresek benőszülésre 30-40 év közötti, intelligens, jó kereskedőt fűszer és vasszakmából 120-150 ezer lej tőkével. Jelíge: „Kisváros“.

Két szoba rendelőnek, irodának zajtalan üzemenk vagy garzónnak kiadó Memorandului 6.

Fogorvos, Bécsben specializált, nőtelen, bukaresti (esetleg nagyobb vidéki városban) tanulásra keres a fogászat minden ágában perfect, anyagiakkal rendelkező fogtechnikust (fogtechnikusnőt). Részletes ajánlatokat Librarie Tükör Targu-Mures továbbít.

Csipkevarrógép, alig használt, előző készpénzért. Cim Rudolf Mossenál.  
Perfect német, francia, angol, román, diplomával rendelkező urileány, angol és német levelezésben is jártas. Középfokú oktatásban nagy gyakorlattal rendelkezik, elhelyezkedést uricsaládnál. Leveleket „Vidékre is megyek“ jelígere a kiadóba kérek.

Ügyes akvizitőröket felvesszünk. Cim a kiadóban.

Tanításban gyakorlott negyedéves joghallgató korrepetálást vállal. Esetleg lakás vagy koszt ellenében is. Megkereséseket „Padegógus“ jelígere kér.

Alkalmi butorvásár. Raktárkészletünk minden elfogadható árban kiadásra kerül. Nagy választék modern, művészeti, komplett lakásberendezésekben, kombinációkban. Modern díofalószobák 8000 lejért szerezhetők be a Transilvania terakatában Str. Memorandului 1., az emeleten.

Keresek perfect német gyors és gépirónót magyar és román nyelvtudással azonnali alkalmazásra. „Állandó“ jelígere e lap kiadóhivatalába.

Cirka négyszázholdas birtok fix adminisztrációjárol, értekezni Cluj, Egyetem uca 3. I. e. 4.

A legízletesebb és legváltozatosabb vegetárius koszt a Schwartz Ignacné vezetésével álló „Familia“ kóser vegetárius étteremben kapható. Ünio uca 10. hátul az udvarban. Egy menü (leves, főzelék, tészta) 25 lej. Abonoma ebédvacsora 900 lej, csak ebéd 600 lej.

Tisztviselőnő, vagy egyetemi hallgatónő lakást, ellátással, fürdőhasználattal mérsékelt áron kaphat özv. Jámborná Erzsébet u. 8.

HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

SCHÖN DEZSŐ RIPIORTSOROZATA:

# AZ ELSODORT MÁRAMAROSI ZSIDÓSÁG

## Egy csokor szaploncai zsidó egzisztencia

Sighet-Máramarossziget, november 4. (Az Új Kelet tud.) Kértem a rabbit és a jegyzőt: de hát mi volt itt évekkal ezelőtt? hogyan, miből éltek a szaploncai zsidók és imért telepedett itt le 200 család?

S akkor azzal kezdik, hogy: hja, régen...

Hogy régen két nagy gőzmalma volt a falunak. Ötven fuvarosnak volt kenyere. A malmok leégtek.

Hogy régen hatalmas butorgyára volt a falunak. Kétszáz munkának adott kenyeret. Leégett.

Hogy régen — hja, régen — nagy esodarabbja volt a falunak. Messze földről jöttek a hívek, sokan, százával. Volt pénz és forgalma. Ötven családnak kenyere. Meghalt a nagy rabbi, szétszóródtak a hívek és más forrásoknál keresik a esodát...

Ha mai kifejezésnél akarunk maradni, azt mondhatjuk: gyáripára volt Szaplonczának és idegenforgalma.

Mindent leépítettek. Minden elpusztult. De ezer lélek nem bír elszakadni a roktól.

A faluban, mint a kaleidoszkopon, elvonulnak szemeid előtt azok a típusok és egzisztenciák, akik nem változnak, akik együttesen azt a képet adják, amely 100 éves, eredeti, törölmetszett — — utolérhetetlenül máramarosi.

Szrul, a fürdős, aki negyvenöt esztendővel ezelőtt vette át a hitközségi fürdőt és azóta nem hagyta el a falut. Gyermekei telén és vagyont gyűjtött. Tizezer lejt. Bekafolt érte a Chavra Misnájes-nál, hogy legyen kaddis-mondója. Irigyelt ember a faluban. „Biztos egzisztencia”.

Vagy Smelek, a sámesz, akinek heti 100 lej fixe van és lakása, aki „besájn-perlech” látja, hogy itt a világ vége. muszáj jönnie a Messiásnak, ha már a németek is kergetik a zsidókat és Szaplonczán kepuregeld-re sem jut egy-két garas...

S a kis Bencion, a 11 éves apátlan-anyátlan árva, aki olyan okos, mint egy francia diplomata és eltartja nagyanyját és kisöccsét. Tejét árul és van úgy, hogy megkeres naponta 10 lejt is. A megélhetést illetőleg pedig így számol be: — 4 kiló liszt 12 lej, 2 lejt zacherin, az elég egy egész hétre, szombatra egy kiló hus 10 lejt, mert zsidók vagyunk...

Ahol lázadás nélkül hullanak el az emberek

Mert a krízisnek — dacára annak, hogy egyetemes jelenség — itt Máramarosban, a nyomor és szegénység ősi földjén egészen sajátos local couleur-j van.

A falusi kis zsidók többsége a konjunktúra virágzó éveiben is puliszkát evett,

ma csak intenzívebb a nyomor és ők lelkileg még passzívabbak.

A Kenyér nagy drámája itt kerüli a zajt. Elmenekül a beszemedrisbe, zsoltar és cukrozatlan tea, messiás-várás és tökmag-rágás, nagy rabbi csodatettei és velőttépő sóhajok közé.

A zsidó itt csal és hazudik... A válás módot ad rá. Csak kicsi kenyér kell, összesen akkora, mint egy olajbogyó, pontosan „kzajith” s a zsidó ember máris megrendezheti Szombat Királynő fényes lakomáját. S esalhatja magát és hazudhat a gyomrának: „v'achaltá v'szavátá, ettél és jóllaktál”.

Megmagyarázhatatlan tompasága van ennek az egész istenverte földrésznek az életében. Mert itt lázadás nélkül hullanak el az emberek.

A galut chalucái... Az egyetlen réteg, akinek a nyomor nem zsbasztotta tehetetlen fásultságba a lelkét — a zsidó földműves.

Elenyésző a számuk, alig van 2-3 egy faluban. A nagy földindulás menekültjei ők, akiket megkímélt az agrárreform forogszele. Mindenből van egy kicsi: ház, téhen, szántó, gyümölcsös, méhkas és juh.

Szeretik a földet a galutnak ezek a chalucái, akik immár harmadik-megyedik generációval verejtékeznak a szűkmarku máramarosi ugaron.

S amikor vitákat hallok arról, hogy vajjon lehetséges-e társadalmi átrétegződésünk, vizsáterhet-e a zsidó ember a természet öléhez, köthetik-e őt érzelmi szálak az anyaföldhöz, akkor szeretném elvinni a vitákozókat az Izavölgyébe és a Rónákra, hadd lássák, hogyan fogja a zsidó az ekeszarvát, hogyan kapál-kaszál versenyt a többi paraszttal.

S szeretném bemutatni nekik az öreg Basch Kálmánt, a 88 éves szaploncai zsidó parasztot, a drága öreget, a föld szerelmest, aki friss sarju, máramarosi erdő és robosztus egészség illatát hozza magával.

Aki 88 éves korában megállapítja, hogy még mindig szép az élet. Csak azt sajnálja, hogy 70 évvel ezelőtt — miért is nem kezdte Palesztinában...

Málélisz, petróleum, dohány

Járjuk sorra a 26 szaploncai boltot. Málélisz fogy és petróleum és dohány. Enni muszáj, a füstrol nem lehet lemondani — bármilyen primitív mélységekbe zuhant is a falu. Aki pedig este nem gyujt lámpát, azt falun is megsajnálják...

Cukrot is találtak Szaplonczán. 70-80 kilót összesen. A boltosok megnyugtattak, a készlet elég felesztendőre. Gyarmatáru? — Nem, nem, ritkán, úgy ünnepre... Mondjuk egy kis rizskása. Hogy mi fogy még? Kérem, szeg, cipőtalp, cágj, boeskor, só... Istenem, tartjuk a boltot, hát ülünk mi is egész nap a ház előtt, az országot mentén... Tesék mondani, hát az jobb...?

A mészárosok juhusról beszélnek, 10 lejtért árulják, a javát beesempézik a városba. Ezt nem ők mondják, de látom: ami az egyik szombaton nem fogy el, azt kiárusítják a másik szombaton, de valószínűleg olcsóbban adják 2 lejjel...

A krónikus nyomor állapota

Ez a krónikus nyomor állapota. A kis máramarosi zsidó iparos, a munkás és a fuvaros, akivel Erdély minden sarkában találkozol — itthon, szűkebb hazájában, elkínzott tekintettel mered a semmibe.

Adatokat sorolhatnánk fel a máramarosi kereseti lehetőségekről. A 20 lejes berbécshörböl, a csempészett selyemháris nyárol, a cipőfolt és az 5 mázsa teher hozamáról s arról a profitról, ami a szeg, cipőtalp, boeskor, cágj és hasonló cikkek-nél értéktöbbletként előáll.

Statisztikák fekiúsznak előttünk arról, hogy a máramarosi faluban az iparos, munkás és fuvaros heti keresete csak egészen kivételes esetekben haladja meg a 100 lejt. Ennek a statisztikának az alapján nem lenne, nehéz megállapítani, hogy az ilyen, átlag 6-8 tagból álló családok táplálkozása málében, tejben, krumpliban és husban — hány kalóriát tesz ki és mennyi vitamint tartalmaz.

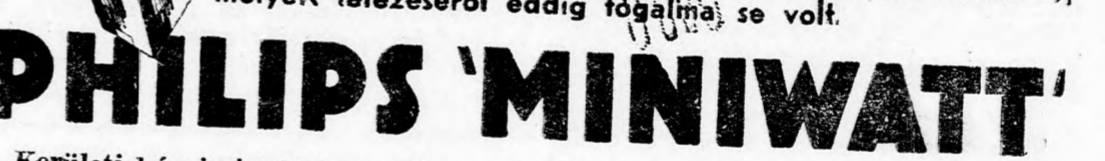
De legyen itt elég, ha csak egy ötlet-szerűen kiragadunk a nagy halmazból



Túlfeszített munka... idegösszeomlás... így van ez a rádiócsövekkel is.

Munka, munka, munka... hónapokon keresztül, megszakítás nélkül ostromozzuk idegeinket további erőfeszítésekre, egészségünk rovására. De azután jön lassan de annál biztosabban a teljes összeomlás; az Ön idegei nem bírják tovább.

Igy van ez a rádiócsövekkel is. A csövek idegközpontja egy lehetni vékony fémhuzal, vékonyabb az emberi hajszálnál — a fűtőszál. Ez a szálcscsa hónapokig bírja a megerőltető munkát — hála a Philips laboratorium kutató munkájának — de örökké mégse bírja az iramot. Fokozatosan, észrevétlenül csökken a teljesítménye, hangereje és a tavoli állomásokból mindég kevesebbet és kevesebbet hallunk — de mindez oly lassan, észrevétlenül történik, hogy Ön alig veszi észre. Csak egy közvetlen összehasonlítás fogja Önt meggyőzni, hogy rádió-készüléke mennyire legyengült. Ha készülékébe az új Philips-Miniwatt csöveket berakta, azonnal latni fogja, hogy készüléke az új csövekkel mennyit nyert hangerőben, hangszínezetben és hallani fog oly tavoli leadókat is, melyek létezéséről eddig fogalma se volt.



**PHILIPS 'MINIWATT'**

Kerületi képviselőt Kolozs, Bihar, Torda- és Szamosmegyék részére:

**Porzolt Oszkár A. G. cég Cluj, Str. Londrei 5**

egyetlen adatot, amely kellő megvilágításban helyezi a máramarosi zsidó proletár szociális helyzetét.

Tehát: Ez év elején az Arvagondozó gyermek-népkonyhát nyitott. Két községben, Visón és Borsán 645 gyermek vette igénybe ezt az ételmezési akciót. Ez a szám azt jeleenti, hogy a máramarosi falukban a gyermekek 50 százaléka a szó betűszerinti értelmében éhezik, s „unternahrt”. S gát nélkül pusztítja őket a tbc, pellagra és az angolkór.

A technika és a termelési lehetőségek

gigászi fejlődöttségével, a javak roppant arányu gyarapodásával párhuzamosan halad a tömegek elszegényedése és lezülése.

Nem ez a baj? vagy a megoldáson tanakodnak?

De kérem, uram, nagyok és bölcsök, diplomával és mandátummal, morénuval és reverendával, vállbojtattal és tárcával: itt nem elég a tanakodás: itt nem lehet igérni, halogatni.

Itt tenni kell. Tenni!

## Biharpüspökiben lelőttek a határőrök egy szökni akaró regáti fiatalembert

Pénteken hajnalban a borsaj határőrök egy fiatalemberre lettek figyelmesek, aki át akart szökni a határon. A grancsárok megállásra szólították fel az ifjút, aki azonban nem hederített a felszólításra, mire a grancsárok fegyverüket használták.

Az egyik lövés talált. A szökevény véresen rogyott össze, haslövés érte. Vonat-ra helyezték és beszállították a nagyváradi kórházba. Állapota nagyon súlyos és életveszélyes. Kihallgatni sem lehetett és csak a zsebében talált iratokból álla-

pitották meg, hogy Negrisel Simonnak hívják, 26 éves suceavai diák, aki valószínűleg Magyarországra akart átszökni. A sajnálatos esetről táviratilag értesítették a fiu szüleit.

A későbbi vizsgálat megállapította, hogy a kalandvágyó fiatalember Franciaországba akart szökni. A magyar határőrök elfogták és visszaküldték a vonatra. Amikor a vonat a biharpüspökii határállomásra beérkezett, Negrisel az ellenkező oldalon leugrott és futásnak eredt és ekkor lőttek rá a határőrök.

**butorait**

tőlünk vásárolja, 3 előnye van:

1. Minőségben elsőrendűt kap
2. Otthona izléses lesz!
3. Készpénzért nagyon olcsón és hitelbe is kedvező feltételek mellett vásárolhat!

**SZÉKELY és RÉTI**

Butorgyár R. T.

Targu-Mures, Bucuresti, Brasov.

NOVEMBER 5.

flönbséget, Pártoljaborotvapengét:

RESCHÉ

FRANCE

razene.

szkij: Pique Dame

őzőzenekar szólóval.

négyszerű hanggal.

ra.

RO

VÉSEK

y szó 2 lej, vastakisebb apró hird-söknek 30 százaléketétek díja elős-et csak úgy továb-g mellékelve van.

szilvát, diót, mo-megfelelő előleg-gejtutánrosabban.

amamare.

sülésre 30-40 évkereskedőt fűszer150 ezer lej töké-

rodának zajta-zónnak kiadó Me-

pecializált, nőten.

obb vidéki város-fogászat mindenakkal rendelkező(kusnót). Részle-ke Tükör Targu-

használt, elődóMossenál.

la, angol, román,rileány, angol ésrias, középiskolaiorlattal rendelke-saládnál. Levele-jeligére a kiadó

veszünk, Cim a

negyedéves jogállal. Esetleg la-is, Megkeresése.kér.

Raktárkészletün:árban kiárusítmoderna, művészi,ekben, kombina-hálószobák 8000Transilvania le-lulul 1., az eme-

gyors és gépnyelvtudássalállandó" jeligére

rtok fix admil-Cluj. Egyetem

gváltozatosabbrtz Ignácóné ve-kóser vegetá-Unió ucca 10.enu (leves, fő-oma ebédvacsos-ej.

temi hallgató-dőhasználattalv. Jámorná

KELETBEN

# A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

Iga Alman (London):

## A WIZO pénzügyei

Az alábbi referátuma VII. világkonferencián hangzott el Prágában.

Az 1931 évi bázei világkonferencia óta a nehézségek hosszú során kellett átküzdnie magát a WIZO pénzügyi reszortjának. Kiegyensúlyozatlan költségvetéssel indultunk el, tehát olyan állapotban, melyet a hatalmas bevételekkel és hitelekkel rendelkező államok is tarthatatlannak tekintenek. Belementünk egy olyan költségvetésbe, mely az első évben 3626 fonttal, a másodikban 3826 fonttal ment túl a föderációk és csoportok ígéretein. De ha ezek az ígéretek mind teljesítve is volnának, akkor is 7452 fontra rugó deficit előtt állunk az 1931-1933. évi periódusban.

A bécsi konferencián igen súlyos pénzügyi helyzet előtt állottunk. A delegátus költségvetés felismerve a helyzet súlyos voltát, azaz a legjobb akarattal és szárdékkal vállaltak magukra újabb kötelezettségeket — felemelik husz százalékkal föderációk és csoportok kvótáját — hogy elősegítsék a felmerült nehézségek és differenciák áthidalását. De alig hogy hazatarttak, a gazdasági leromlásnak egy olyan hulláma vonult végig a világon és olyan aggodalmak merültek fel, melyek elhárították azokat az illúziókat, melyeket eme ígéretekre építettünk.

Ahhoz, hogy tiszta képet alkossunk a mai pénzügyi helyzetről, visszaillesztést kell vetnünk az 1929-1931. évi költségvetésünkre. Nem óhajtok részletekbe bocsátani. Elegendő annak megállapítása, hogy a nahalali és neszeioni építkezésekre szánt 13.098 fontnak a zürichi konferencia által elfogadott 26.720 fontnyi eredeti költségvetésből történt levonása után 49.622 font maradt még hátra 1929-31. évi költségvetésünkre. Az összbevételek ebben a periódusban 38.136 font, rugtak, ami 11.486 fontnyi deficitet jelentett. Így állott pénzügyi reszortunk az 1931-33. évi munkaperiódus küszöbén; az 1929-31. évi költségvetés deficitjéből keletkezett nagy hiánnyal, minden tartalék nélkül és egy egészen kiegyensúlyozatlan költségvetéssel. Ez a kezdeti állapot hőséges okot adott az aggodalmakra és sürgős cselekedetet követelt. Weizmann Vera indítványára, a pénzügyi igazgatóság, mintán alaposan átvizsgálta a helyzetet, elhatározta az összes kiadásoknak 25 százalékkal való redukálását. Az exekutív, elfogadásra ajánlotta a külföldi szervezetteknek az igazgatóság tanácsát.

A palesztinai exekutív, melynek tagjaira a legsúlyosabb feladat hárult, — hogy a munkaév közepén, minden előzetes figyelmeztetés nélkül végrehajtsa ezt a határozatot. — a londoni exekutívval és a pénzügyi igazgatósággal való szoros együttműködésben látta el feladatát, úgy hogy a legnagyobb rendben és páratlan pontossággal vittük keresztül ezt az intézkedést.

A csúcspontot akkor értük el, amikor Sieff asszony az angol föderáció nevében kijelentette, hogy minden fonthoz, mely a többi országokból jön be, egy fonttal járul hozzá.

1932 decemberében közzétettük a „Pioniere und Helfer” lapjain szükséghelyzetünkről szóló felhívásunkat. Képekben és egyéb közleményekben fejtettünk ki propagandát ennek érdekében. Nyomatott anyagot küldtünk csoportjainknak. Leveleket írtunk és állandóan figyelmeztítettünk mindenkit annak szükségességére, hogy a felhívásnak eleget tegyenek. Mi volt az eredmény? A IV. számú jelentésben négy sor és egy végösszeg szól erről. Egy összeg, mely egymagában is szomorúan beszél. Mi az oka ennek a visszaesésnek? Vajon az, hogy a sidók csak olyan felhívásokra reagálnak, melyeket szerencsétlenségek tesznek szükségessé? Vagy talán az, hogy a mi gyűjtésünk összeesett egy másik katasztrófával? Bizonyára mindkét ok döntő volt. hiányzik azonban a bizonyíték arra, hogy föderációk és csoportjaink tervbe vették vagy megtették-e a szervezett lépéseket ebben az irányban. Egy bizonyos, ez a körülmény nem járult hozzá a WIZO presztízsének emeléséhez. A legsúlyosabb azonban az a tény, hogy terveinket nem tud-

tuk megvalósítani és lányaink hiába dörmöbölnek kapuinkon.

Ezzel szemben minden oldalról olyan nagy volt a kérések özöne ebben az irányban, hogy az előirányzott tervek egyike most már valóban a betetőzéshez közeledik. És a második ház Nahalában, melyben harminc lányt fogunk tudni elhelyezni. Hosszu nehézségek után végre befejezés előtt áll ez az oly régen nélkülözött épület.

Ténylegesen befejezni még sem fogjuk tudni, mert csak 2500 fontot tudunk felhozni és 1000 font még hiányzik ahhoz, hogy a második emeletet is felépítsük. A 2500 fontot a következőképpen szereztük meg: 1500 fontot Irvell és Sieff asszonyoktól kaptunk kölcsön képpen, melyet a nahalali farm bevételeiből kell megtérítenünk. A visszafizetés felelősége a konferencián nyugszik, mert a farm fizetési képessége esetén nekünk kell erről gondoskodni. A kölcsön kamatait a kezések fogják fedezni. Ezenkívül 500 fontot és egy 242 fontos alapítványt a kanadai Hadasszától, egy 200 fontos alapítványt és egy 100 fontos hagyatékot a lengyelországi föderáció utján kaptunk.

Ha már épületekről beszélünk, meg kell emlíkeznem arról is, hogy a telavivi yemita-centrumnak saját otthona van. Ez a ház Henriette Irvell barátnőnk nevéhez fűződik. A földet a városi tanácsától kaptuk bizonyos feltételek mellett. Az építkezési költségek 490 fontra rugtak, mely összegre a következő utakon szereztük meg: 229 font az angliai föderáció gyűjtése, 100 font az olaszországi föderáció alapítványa alapítójának emlékére, 72 font névtelen adomány, ezenkívül Palesztinában 30 font áll erre a célra rendelkezésünkre.

Ehhez jön még egy igen szép telek, mely 552 fonttal terheli meg a WIZO-t. Értéke azonban sokkal több. Nagyon szép helyen fekszik és ide akarjuk építeni a WIZO-házat, mely magában foglalná az iskolakonyhát és a vendéglőt, a klubot és az osztálytermeket, továbbá az új palesztinai föderáció, a Hiszdruth Naim Cionioth irodáit. Az építési tervek.

## Weizmann Vera Erdélybe jön

A Wizo londoni exekutívje átirathat értesítette az erdélyi Wizo-föderáció temesvári központi vezetőségét, hogy dr. Weizmann Vera a londoni exekutív elnöke, dr. Weizmann Chaim a Cionista Világszervezet volt elnöke felesége februárban európai körútra indul, melynek során az erdélyi Wizot is meg fogja látogatni.

Weizmann Vera a Wizo-világmozgalom egyik legkimagaslóbb vezéregyénisége. Weizmann Chaimnak nemesak felesége, hanem odadó segítőtársa is a zsidó nép és a cionista mozgalom szolgálatában. A Balfour-deklaráció és az utána következő események láncolatában, melyek szorosan Weizmann nevéhez fűződnek, Weizmann Vera férje mellett állott és hathatós segítséget nyújtott a nagy zsidó államférfiúnak a zsidó nép új törtéelmének irányításában.

Nagy tudása és intelligenciája rendkívül kifinomult politikai érzéssel párosul.

## WIZO-élet Marosvásárhelyen

WIZO-élet Marosvásárhelyen. A nyári hónapok alatt abba hagyott munkát újra megkezdjük. A munka szünetelése eddig is csak látszólagos volt, mert a Wizo óvoda-bizottságának tagjai a nyáron is igen eredményes munkát végeztek, amennyiben a héber óvodát átalakították a modern pedagógia és higiénia elveinek szemelőtt tartásával. A gyűlések újra kezdetüket vették és a Wizo már teljesen bekapcsolódott a cionista munka minden megnyilvánulásába.

Az első gyűlésen részt vett Weinberger

melyekre pályázatot hirdettünk, most fogunk beérkezni, ahhoz azonban, hogy az építkezést megkezdhesük, 2500 fontra van szükségünk. Erre a célra 1176 font áll már rendelkezésünkre és így még 1500 fontot kell előteremtünk.

Reméljük, hogy csoportjaink munkája és áldozatkészségével sikerülni fog tétő alá hozni ezt a mít.

Bevételi oldalunk szerepel egy tétel, mely különös figyelemre érdemes. 1253 fontról van szó, mely a különböző felülfizetések összege. Részben a kedvező tanfolyamokból, részben a kivett kvótákon való tényleges felülfizetésekből származik ez az összeg, melynek felhozatalában: a charbini, hollandiai, olaszországi, jugoszláviai és svájci szervezetek vezetnek. Két tétel szerepel még ezen az oldalon, melyre szintén külön kell felhívnom a figyelmüket: az anglia Wizo ifjúsági mozgalmának, a Cionának 97 fontos önkéntes hozzájárulása és 106 font, melyet a Wizo által kiképzett és elhelyezett tanítók fizettek vissza. Az utóbbi bizonyítja, hogy a tanítók kiképzésére fordított tökébefektetés igen rentabilisnak bizonyult, ehhez még hozzájárul az is, hogy kitünően képzett tanítónőket nyertünk intézetünk számára és lehetőséget teremtettünk arra, hogy a lányokat a legjobban megfelelő szakmákra képezzük ki.

Ha összehasonlítjuk a konferenciális esztendő és azt megelőző év kimutatásait, feltűnő eltérést látunk a szervezeti hozzájárulások bevételeinek tekintetében. Igaz, hogy ugyanezt a differenciát láthatjuk a sékelek körül is a kongresszusi és a nemkongresszusi esztendők között.

Ez azonban egészségtelen precedens, amelyet nem szabad követnünk, mert ellenkezik a szervezeti fegyelem alapelvivel, eltekintve attól, hogy alapszabályainkkal sem fér össze. A szervezeti kötelességzetnek épp olyan elevennek és erősnek kell lennie akkor is, amikor nincs konferenciális vagy kongresszusi esztendő, mint amikor delegátus választások vannak. Pénzügyileg pedig rendkívül károsan hat ez ki szervezeti költségvetésünkre.

Miután pedig bieszt veszek a bevételi oldalról, meg kell még mondanom, hogy 2000 font tartalékot tettünk félre, ezzel az összeggel azonban két hónapig sem tudjuk fedezni palesztinai kiadásainkat.

(Folytatjuk.)

Kitünően beszél héberül és alpos ismerője a zsidó kultúrának. Azon kivételével zsidó asszonyok közül való, kik történelmi szerepre hivatottak a zsidó nép életében.

Ott állott a Wizo-mozgalom alakulása-nál és csakhamar annak élére emelkedett. Páratlan munkaerő, áldozatkészség és igaz zsidó odaadás jellemzi minden tetteit és minden megnyilatkozását. Aki látta és hallotta őt a prágai Wizo-konferencián, megérti azt a nagy szeretetet és nagy respektust, amellyel a világ cionista asszonyai veszik körül Vera Weizmann. De nemesak a Wizo-ban, a cionista mozgalom minden rétegében tudják, milyen értéket és milyen erőt képvisel a zsidó nép és a zsidó országépítés számára ez az asszony.

Erdély cionista asszonyai meleg szeretettel várják körükbe Weizmann Verát, akinek februári látogatása kimagasló eseménye lesz Wizo-életünknek.

Nándorné a kolozsvári Wizo ügyvezetője, akinek előadását a tavalyi sikeres szereplése után a legnagyobb örökklődéssel várták a marosvásárhelyi zsidó nők. Október 17-én kedden este nagy ismerkedési estély volt a Zsidó Clubban a vendég tiszteletére. Másnap szerda délután tartotta meg Weinbergerné nagyszabású kongresszusi beszámolóját a termet zsúfolásig megtöltött közönség általános örökklődése mellett. A cionista mozgalomtól távol álló nők is a legnagyobb élvezettel hallgatták előadását.

Legnagyobb részt Weinbergerné hatásának tulajdonítható, hogy megalakult városunkban a Young-Club, Nyugodtan állíthatjuk, hogy a legértékesebb vásárhelyi lányok azok, akik megértve a cio-

nista munka fontosságát, szervezetbe tömörültek. A tagok kívánságára, amíg megfelelő héber nyelvi és cionista ismereteket nem szereztek, a hivatalos megalkulást a Wizo közgyűlésén jelentik be. De addig is hetenként kétszer tartanak összejöveteleket, amikor is a héber óvónő tanítja őket héberre és a Wizo tagjai cionista ismeretterjesztő előadásokat tartanak.

A Wizo minden második szerdán teadélutánál egybekötött kultureloádást rendez, amelyen Vásárhely legképzettebb cionistái tartanak előadást. Minden reményünk megvan arra, hogy részint Weinbergerné előadásának hatása képpen, részint az öntudatos és cionista asszonyok lelkesedése következtében a legaktívabb munkáévek nézünk elébe.

(r. e.)

## Amit Herzl előre látott...

Ha elővesszük Herzl „Altneuland” című regényét, melyet 1903-ban írt az előjövő Palesztináról, az az érzésünk egyes fejezeteknél, mintha a lapok tudósításait olvasnánk. Ime, néhány idézet a herzli álomból:

„XX. század elején már lehetetlenné tették a zsidóknak, hogy addigi lakóhelyeiken megmaradjanak. Az üldözöttek gazdasági és társadalmi természetűek voltak. Bojkottálták őket a kereskedelemben, akadályozták a szabad pályákon való érvényesüléseiket, kihezgették munkáikat, nem is szólvá a magasabb rendű erkölcsi szenvedésről, melyet az érzékenyebb lelkű intelligens zsidóságnak el kellett viselnie. A zsidóüldözés a legregebb és a legújabb eszközökkel dolgozott. A zsidóknak nem volt szabad termelniük, nem volt szabad fogyasztaniuk. Az általi hivatalokból kikergették őket és a bíróságokon, még ha igazuk is volt, ellenük bíraskodtak... Az üldözöttek megmentették magukat a megsemmisüléstől.”

„Gyönyörű város terült el a Földközi tenger partján. A vízbe hatalmas gátak nyultak be... A parton fehér villák ezrei sorakoztak... Igazi nagyvárosi forgalom volt itt...”

„A haifai kikötőben a leggyorsabb hajókat találhatjuk, melyek az európai és amerikai kikötőkkel tartanak fenn rendszeres összeköttetést.”

„A Karmel hegyén illatos kertek közepében csinos nyaralók sorakoztak.”

„A nemzeti színházba ma bibliai dráma játsszanak: Mózes... Az Operában pedig eredeti héber dalművet: Sabbatai Cvit.”

„Az új országban mindenféle szövötkézetek keletkeztek. Új termelési formát való léptették meg, mely az individualizmus és a kollektívizmus között áll...”

„A Holttenger és a Jordán óriási aszfaltétegeket rejt... A geológusok megállapították, hogy itt petróleum-források is vannak...”

„Voltak napok, melyeken ötszáz ezer bevándorló érkezett a kikötőkbe...”

## WIZO-HIREK

A hátszegi Wizo csoport jelenté, hogy a munkát nagy lelkesedéssel megkezdte. A csoportnak ötven tagja van, akik hetenként tartanak összejöveteleket és kétszer hetenként héber órákat vesznek.

Dr. Weisz Sándor előadása a kolozsvári Wizo-ban. Folyó hó 7-én, kedd délután 5 órakor a Salom Klubban (Szentlélek uca 7.) tartja meg legközelebbi összejövetelét a Kolozsvári Wizo, melynek keretében dr. Weisz Sándor tart előadást a „Hitlerizmus” címmel. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg a hölgyek körében.

Dr. Roth Dezsóné és Weinberger Nándorné Szatmáron és Szigeten. Folyó hó 5-én, vasárnap Szatmára érkezik dr. Roth Dezsóné az erdélyi Wizo illusztris elnöknője és Weinberger Nándorné a kolozsvári Wizo ügy vezetője a szatmári Wizo-csoport meglátogatására. A Wizo vezetőhölgyei kedden Szigetre utaznak át, ahol az ujonnan alakult Wizo-csoportot látogatják meg.

A ZSIDÓ ASSZONYT kiadja az erdélyi WIZO temesvári központja, Piata Asanest! 4.

— Arany és holland... A svájci és pont alá sünyilág való ramlás Fra Sváje felé.

— Finn Rómából je ség érkezett garangu t olasz főváro

— Megha talalója. Pa szor, a dift rizi Pasteu

— Bukare minisztereln Prager Pre noff bulgár 7-re néhány be várják.

Ma „Uj... Renata Jön: Két Harvey H

— Öt len talos látoga jelentik: Öt pilótái gépe Moszkvába

— Egy n titolatos la Frank Anta hány napp házba törté A főkapitán telen feljelen öregurat val kezében beá rendelték a l

— Gyomor talanságnál, gyomorégésnél, homlok pohár termé rüvíz alapos utakat. Köz suk, hogy a fekvő betegek és általános

— Olaszor ták a máltai volitását. Ró ban idegessé nalista korm híreket. A k olasz kulturá tik.

C D

# HIREK

— Aranypont alá süllyedtek a svájci és holland valuták. Párizsból jelentik: A svájci és hollandi valuták az aranypont alá süllyedtek. Nem tartják pillanatnyilag valószínűnek, hogy az aranykiáramlás Franciaországból Hollandia és Svájc felé folytatódjék.

— Finn katonai küldöttség Rómában. Rómából jelentik: Finn katonai küldöttség érkezett az olasz fővárosba. A magyarangru tisztiek keddig maradnak az olasz fővárosban.

— Meghalt a diftéria szérumának feltalálója. Párizsból jelentik: Roux professzor, a diftéria-szérum feltalálója, a párizsi Pasteur intézet igazgatója meghalt.

— Bukarestbe várják Musanoff bulgár miniszterelnököt. Prágából jelentik: A Prager Presse értesülése szerint Musanoff bulgár miniszterelnököt november 7-re néhány napi tartózkodásra Bukarestbe várják.

**ROYAL MOZGO**  
Ma, vasárnap utoljára:  
„Ujra divat a szerelem”  
zenés vígjátékláger.  
Renata Müller, Georg Alexander  
Jón: Két szív egy dobbanás. Liljan Harvey, Halmay T. bor, Wolf A. Rétyi.

— Öt lengyel katonai repülőgép hivatalos látogatása Moszkvában. Varsóból jelentik: Öt lengyel katonai repülőgép pilótái gépeiken hivatalos látogatásra Moszkvába indultak.

— Egy nyugalmazott magyar ezredes titokzatos halála. Budapestről jelentik: Frank Antal nyugalmazott ezredes néhány nappal ezelőtt a Rókus-kórházba történt beszállítás után meghalt. A főkapitányságra a halál ügyében névelten feljelentés érkezett, mely szerint az öregurat valaki fejbévágta s ütés következtében beállott agyvérzés ölte meg. Elrendelték a holttest felboncolását.

— Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőgösésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1—2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közközhízi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik.

— Olaszországban idegességgel fogadták a máltai nacionalista kormány eltávolítását. Rómából jelentik: Olaszországban idegességgel fogadták a máltai nacionalista kormány eltávolításáról érkezett híreket. A kormány lemondását a sziget olasz kulturája elleni támadásnak minősítik.

— Megjelent a KORUNK novemberi száma. Az utódállamok legerjedtebb és legolvasottabb társadalomtudományi és szépirodalmi lapja, a nyolc év óta szakadatlanul megjelenő Korunk novemberi számában is az érdekesebb érdekesebb cikkek és szépirodalmi közlemények találhatók. Tanulmányai közül főleg az alábbiakat kell kiemelnünk: Sándor Pál: A Carta del Lavoro, Bihari Béla: A mai román középosztály, Dési Huber István: A képzőművészet és a társadalom, Neufeld Béla: A fasizmus értelme, Silbermann Jenő: Az elemor, Lányi Árpád: A vajdasági magyar irodalom vitája, Bánai I.: A publicisztikai gondolkodás természet és technika, Szemle és Disputa rovatokban husz kisebb cikket vesz az olvasó. A kitűnő szépirodalmi darabokon kívül kimerítő lapszemlélt közöl a világ legfontosabb sajtó organumaiból. Előfizetni óhajtoknak ingyen küld mutatványszámot a Korunk Kiadóhivatala: Cluj, Cal. Marechal Foch 13.

— Héber kurzusok. A Sámuel Jenő és Rabbi Klein Elijáhu vezetése alatt rendezendő héber kurzusokra jelentkezni lehet neológ iskolában. Tekintve, hogy a kurzusokra eddig is sok jelentkező van a kurzust rendezők ezután hívják fel a héberül tanulni akarókat, hogy részvételüket mielőbb jelentsék be. Részvételdíj 100 lej.

— Ma délután fél négy órakor rendezi meg a kolozsvári Zsidó Nőegylet első, szezonnyitó tea délutánját, mely alkalomra ezután hívja meg Kolozsvár zsidóságát. A Nőegylet teadélutánjai mindig kiváló társadalmi eseményt jelentettek és így ez alkalommal is méltó keretek között fog lezajlani a Napközi Otthon javára rendezendő teadélután, mely a Pallace helységében lesz megtartva. Szórakozásról a Nőegylet vezetősége gondoskodik.

Legmodernebb formájú, színű és minőségű  
**KALAPOK**  
dus választékban  
„HUTSIC” (volt Hecht) kalapüzemnél  
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30. Dej.  
Str. Eminescu 1. Női és férfi kalapokat jutányosan és szakszerűen gyárt, fest, tisztít és formál.

— Fogolylázadás egy orosz vasúti állomáson. Londonból jelentik: A Moszkvától 640 kilométernyire fekvő Vologda vasúti állomáson politikai foglyok, akiket az archangelszki kényszermunkatáborba szállították, megtámadták és lefegyverezték őreiket és a fegyverekkel leölték a helybéli cseka-kirendeltség tagjait és felgyújtották a cseka kaszárnyát. A közeli városokból vörös csapatok siettek a helyszínre, hogy a foglyokat lefegyverezzék. Elkeseredett esata fejlődött ki az állomás épület körül. A halottak és sebesültek száma mindkét oldalon meghaladta a százat. Végül a tüzéség rommá lőtte az állomásépületet, mire a csapatok lemesárolták a még életben maradt foglyokat.

— Weizmann nyilatkozik a palesztinai zavargásokról a londoni zsidó konferencián. Londonból jelentik: A ma megnyílt nagy zsidó segélykonferencián, amely Newille Lasky elnöke alatt a németországi zsidók fölsegítésének kérdésével foglalkozik és amelyen az Alliance Israelite nevében Silvain Lévy, az American Jewish Committee nevében Mr. Strauss továbbá a többi összes nagy zsidó szervezetek képviselői jelentek meg. Weizmann professzor a Jewish Agency nevében felszólt és többek között a következőket mondotta:

„Mély szomorúsággal kell megállapítanunk, hogy Palesztina fejlődését a jelenlegi tüntetések esetleg megszakíthatják. A kormány a bevándorlást igen körültekintően kezelte és így Palesztinát nem árasztják el nem kívánatos bevándorló elemek. Az ország a bevándorlás hatása alatt fejlődött és összehasonlíthatatlan módon gazdasági fellendülésnek indult, amely zsidóknak és araboknak egyaránt jól jön. Bizonyítékunk van erre, mert az arab lakosság éppen azokban a kerületekben emelkedett, ahol zsidó kolóniák alakultak. Reméljük, hogy a zsidók és arabok meg fogják egymást érteni, hogy fölépítsék közös munkával közös hazájukat.

— Kis hírek Hitler Németországból. Berlinből jelentik: A nemzeti szocialista párt birodalmi vezetősége legújában a guny és az irónia fegyvereivel próbálja folytatni a harcot a divat kinövései ellen. A pártvezetőség csüörtörtökön kiáltványt teti közzé, amelyben megtiltja a nemzeti szocialista rohamosztatok tagjainak, hogy beleavatkozzanak a női divatügyekbe és hozzáteszi, hogy ilyen beavatkozás teljesen fölösleges, mert az ifjú női generáció, ha valóban fiatalnak érzi magát, amúgy sem folyamodik mesterséges szépítőszerkehez, az öregedő nők meg pedig meg kell hagyni azt az örömet, hogy tetszésük szerint borotválják szemöldöküket, fessék a bőrüket és a hajukat, puderozzák magukat és dohányozzanak, ha valóban azt hiszik, hogy ilyen excentrikus viselkedéssel magukra tudják irányítani a német férfiak figyelmét. A nemzeti szocializmus korszakában mindez már régmúlt idők utolsó maradványának számít s azok az asszonyok, akik nem tudják megérteni az új kor szavát, maradjanak csak régi módszereiknél. Az új generáció már tudja, hogy fiatalnak lenni annyi, mint természetesnek lenni.

— Gross József dieffleni rablógylóskost, akit ez év tavaszán az esküdtbíróóság Ser vet Gyula gépkocsivezető meggyilkolása és kirabítása miatt halálra ítél, ma reggel a lereschfluri fegyintézet udvarán hó hérbárddal kivégezték. — Vasárnap birodalomszerte uecai gyűjtést rendeznek a Hitler-ifjak a téli segély céljaira.

— Elfogták a szilágysági betörőket. Szilágysági tudósítónk jelenti: A szurduki csendőrségnek sikerült egy jól szervezett betörőbandát elfogni, névszerint Hossu Todor 32 éves szurduki, Pastuca Nicula 30 éves muncseli és Nemes Zahari 59 éves szamosudvarhelyi lakosok személyében. Hossu Todor, az elfogott vezérük bevallotta, hogy ők követték el az összes környékbeli betöréseket, sőt Nemes Zaharia, akit mint orgazda vettek őrizetbe, maga is résztvevett a betörésekben, sőt egyes helyeken az ő utmutatása szerint dolgoztak. Eddig 20 betörést ismertek be. Kijallgatásuk után letartóztatták és a zilahi ügyészség fogházába szállították őket.

— Ossip Dümow világhírű tragikomé. diájának bemutatására készül egy lelkes zsidó fiatalokból álló gárda, mely hetek óta lázasan próbál a november 8-ji bemutatóra. A próbák Forgács Sándor vezetésével a legnagyobb odaadással és ambícióval folynak és minden jel szerint Kolozsvár zsidó színházlátogató közönségének tökéletes művészi előadásban lesz része november 8-án este a kolozsvári Magyar Színházban. A szereplők mindannyian városunk fiatalságának ismert tagjai, kik már több ízben tettek tanúságot színészi képességeikről. Ime a névsor: Sájne: Bernát Ibolyka. A ház ur. nője: Klein Irén. Berle: Simon György, Rojzale: Schwartz Bözsi, Mendel: Klein Andor, Sajche: Deutsch Jóska, Hodesz: Weisz Ella, Szimjonesik: Spitzer Dödi, Joske: Forgács Sándor. Az előadást a kolozsvári Zsidó Nőegylet rendezzi a Napközi Otthon javára és tekintettel a város szerte megnyilvánuló nagy érdeklődésre, ajánlatos jegyekről előre gondoskodni. Jegyek elővételben Bernát könyvkereskedésében kaphatók. A jelszó: november 8-án Kolozsvár zsidósága a Magyar Színházban találkozik a Szomorúságának énekes bemutatóján. A darabot Szabó Imre fordította magyarra.

## Egy jó ötletért 5000 Lei a DIANA sósorszesz közönség pályázatán

Az a baráti kapcsolat, mely eddig is megvolt a DIANA sósorszesz fogyasztói és gyártói között; szorosabbra akarjuk fűzni: Az a meggyőződésünk, hogy a közönség a legjobb reklámtervező, tehát pályázatot hirdetünk a közönség részére, reklámötletekre.

### A DIANA pályázat tárgya:

a DIANA sósorszesz. Aki csak egyszer is megvette, egész életén át használja ezt az életet, erőt, egészséget adó háziszert. Otthon, sportnál, utazásnál, kirándulásnál nélkülözhetetlen. Gyermekek és felnőttek szegény és gazdag, egészséges és beteg egyformán használja. Olyan fontos, akár a mindennapi kenyér. (Részletes használati utasítás minden üveghez mellékelve.)

### A DIANA pályázat formája:

beküldhető rajz, vers, jelmondat, szöveg és egyéb reklámötlet. A rajzoknál nem a tökéletes kidolgozás, hanem az ötlet a fontos: a vers legfeljebb négy soros pattogó rimű, könnyen megjegyezhető szöveg; a jelmondat legyen néhány szavas szöveg, mely a DIANA sósorszesz utólérhetetlenségét és számos jó tulajdonságát hirdeti! Egyéb reklámötletre a legtagabb tér kínálkozik! Ezt legfeljebb 15—20 sorban kérjük leírni és beküldeni. Kérjük a papírnak csak egy oldalára írni!

### A DIANA pályázat feltételei:

A pályázaton mindenki résztvehet, aki pályamunkájával együtt egy DIANA sósorszesz használati utasítást küld és a pályázati hirdetés szelvényét mellékel.

### A pályázat határideje

1933. november 30.  
Eredményét a lapokban közöljük.

### D I J A K:

I. díj	5000 Lei
II. „	3000 „
III. „	2000 „
IV. „	1000 „

ezenkívül 20 vigaszdíj, összesen 15.000 lej értékben.  
A pályaművek közül zsüri válogatja ki a nyerteseket.  
A zsüri döntése megfellebbezhetetlen!  
A nyertes pályaművek minden joggal együtt a DIANA tulajdonába mennek át. Egy résztvevő többféle tervvel is pályázhat, csak arra kérünk mindenkit, hogy minden tervét külön papírlapon küldje be az alábbi címre, persze egy borítékban:

### DIANA TIMISOARA

Várjuk a pályamunkákat!

Itt levágandó és beküldendő!

#### II. Pályázati szelvény

Alulírott melléklet ..... drb., pályamunkával résztveszek a DIANA sósorszesz-pályázatban. A hirdetés feltételeit kötelezőleg elismerem.

#### Melléklendő:

1. Egy DIANA sósorszesz használati utasítás.
2. A pályamunkám.

(olvasható aláírás.)

Pontos cím:

## A cluji kiállítás

legkimagaslóbb eseménye a

# GÓLYA ÁRUHAZ

**hatalmas vására lesz,**

mert ilyen válaték, téli szövetségdon-

ságokban, ennire olcsó áron, Clujon

még nem volt!

**CLUJ, Calea Regele Ferdinand 11.**



**NAGY maradék-vásár!**

## HIREK

... jelent, hogy ... megkezdte ... van, akik két ... jeveket és ... órákat vesznek ... adása a kolozs- ... 7-én, kedd dél ... Klubban (Szent- ... meg legközelebbi ... ri Wizo, mely- ... Sándor tart elő- ... mmel. Az előadás ... nyilvánul meg a

Weinberger Nán- ... geten. Folyó hó ... ra érkezik dr. ... Wizo illusztris ... Nándorné a ko- ... tője a szatmári ... tására. A Wizo ... Szigetre utaznak ... ult Wizo-csopor-

ZONYT ... temesvári kö- ... sanest! 4.

# UJ KELET Legújabb hírek

## Roosevelt állami kommunizmus bevezetésére készül

A legradikálisabb eszközöktől sem riad vissza az elnök, ha újjászervezési terveivel nem éri el a kellő eredményt

Tavasza már csak 3-4 millió munkanélkülije lesz Amerikának

Washington, nov. 4. Egy Roosevelthez közelálló közgazdasági újságban Perles professzor, az elnök gazdasági tanácsadója cikket írt, amely óriási feltűnést és plutokrata körökben nagy felháborodást keltett. Ebben a cikkben a gazdasági tanácsadó közli, hogy Roosevelt elnök nem riad vissza a legradikálisabb eszközöktől sem, ha az amerikai gazdasági élet újjászervezésére vonatkozó terveiben a remélt eredményeket nem érné el.

Az elnök el van határozva arra, hogy ebben az esetben állami kommunizmust vezet be az Unió területén. A magánvállalkozást megszünteti és kidolgoztat egy olyan rendszert, amelynek alapján minden amerikai polgár ötszáz dollár évi minimális javadalmazást kap. Erdemeikhez és munkáikhoz képest ez a jövedelem fel fokozódhatik egészen ötezer dollárra. Ennél többre senki sem tarthat igényt. Az ipari és tudományos speciálisták, a feltalálók, nagy művészek, zeneszerzők és írók tanulmányi célokra rendkívüli jövedelmekre tarthatnak igényt. Az elnök az örökösödési jogrendnek gyökeres reformjára is törekszik.

Politikai körökben nem tartják valószínűnek, hogy az elnök erre a lépésre határozza el magát, annál kevésbé, mint hogy a roosevelti mozgalom eléggé sikerrel kezesgett. A munkanélküliséget az eddigi intézkedések jelentékenyen lecsökkentették. Ma három millióval kevesebb a munkanélküli, mint a mozgalom elején. De azt hiszik, hogy ez a szám rövidesen növekedni fog és tavaszra már csak 3-4 millió munkanélkülije lesz az Egyesült Államoknak, főleg olyanok, akik eddig is alkalmi munkából éltek.

Kettős valuta felé  
Newyork, nov. 4. Szó van arról, hogy Roosevelt a kongresszustól felhatalmazást fog kérni a szövetségi tartalékbankok aranykészletének megvásárlására. Ennek az intézkedésnek az lenne a célja, hogy a kormány közvetlen ellenőrzést gyakorolhasson az aranyra.

Újabb washingtoni jelentés szerint az amerikai újjáépítési bizottság az arany újabb napiárát finom uncianként 32 dollár 57 centben állapította meg. Ez az aranyár 21 centtel magasabb az előző napra vonatkozóan megállapított aranyárnál. A font a newyorki tőzsdén 4.84-re emelkedett. Egyidejűleg a washingtoni kincstári hivatal tíz millió dollár bankjegyet helyezett forgalomba, amelyeknek kizárólag ezüst a fedezetük. Ez az első lépés a kettős amerikai valutafedezet felé.

Egyébként az amerikai kormány 135 millió dollárt utalt ki a vasúttársaságoknak az acélgyáraknál történő rendeléseik lehetővé tételére.

Ford az üzlet miatt deferált  
Newyork, nov. 4. Az autógyári munká-

### Előtűzelés

szabadalmazott kettős köpennyel megievs cserépkályhákhoz

Azonnali melegszoigaltatás, fele tüzelő-költség. Bővebbet: Marko V. okl. gépész-mérnök Cluj, Ca'ra Regele Ferdinand 43-45, Telefon 453.

kódexének Ford által történt elfogadását üzleti okokkal magyarázzák. A Ford-művek üzletmenetét az újjáépítési bizottság gal folytatott harc kedvezőtlenül befolyásolta. A hatóságok kizárólag konkurrensinél fedezték gépkocsis szükségletüket s attól lehetett tartani, hogy a hivatalos részről indított esendes bojkott átterjed a közönségre is.

Megkezdtek az aranyvásárlásokat  
London, nov. 4. A tőzsdén híre terjedt annak, hogy valaki ismeretlen megbízója számára körülbelül kétszáz ezer font értékben 72 aranyrudat vásárolt Angliában. A hírből mindenki arra következtet, hogy amerikai részről megkezdtek az aranyvásárlásokat.

Ezzel kapcsolatban Londonban az arany ára határozottan szilárd irányzatot mutatott, míg a zürichi tőzsdén a newyorki kifizetés 330,50 volt.

## Borzalmasan megcsonkítottak és kiraboltak egy jasi zsidó kereskedőpárt

Bucuresti-Bukarest, nov. 4. (Az Uj Kelet tud.) Jasiban borzalmas rablógyilkosság történt, amelynek a város egyik gazdag zsidó kereskedője esett áldozatul. Ejjel tizenkét órakor a Str. Anastasiu Pannu 52. szám alatti ház előtt elhaladó járókelők észrevették, hogy a házban tűz ütött ki. Azonnal behatoltak a lakásba, ahol Berger Salamon kereskedő és Berta nevű feleségének irtózatosan megcsonkított holttestét találták meg. A kereskedő pár két gyermekét sikerült az utolsó pillanatban kimenteni a lángok közül.

A borzalmas büntény ügyében nagy erővel vezette be a nyomozást a jasi rendőrség. Paveescu kvesztor ma délelőtt kihallgatta a két gyermeket, akik közül az egyik visszaemlékezett arra, hogy édesapjának kellemetlenségei voltak egy Ha-

## PETROL EGGER

orFd SNRDLUSNLU—RD—

A Newyork Herald értesülései szerint az amerikai kormány biztatást kapott Londonból az Angol Banktól, mely szerint tartózkodni fognak az aranyvásárlásoknál megtrólo intézkedésektől mindaddig, amíg azok az angol érdekeket nem veszélyeztetik.

Párizsban viszont azt hangoztatják, hogy a Francia Bank csak francia bankjegyek ellenében szolgáltatta ki aranyat. Amerikának francia bankjegyeket kell szereznie, számlát kell nyittatnia a jegybanknál, ha Franciaországban aranyat vásárolni akar.

Ford legújabb meglepetése

Newyork, november 4. Utolsó jelentés szerint Ford újabb meglepetésben részesítette az amerikai kormányt. A letartóztatás előtt csak úgy tudott szabadulni, hogy bejelentete csatlakozását az autógyári munkakódexhez. Az amerikai újjáépítési hivatal ezzel befejezettek is tekinthette konfliktusát Forddal, de most kiderült, hogy Ford másképpen képzelt a dolgot. Üzemeinek utasításba adta a termelés redukióját és a nála alkalmas zott munkásság ezreinek fokozatosan történő elbocsátását. Az első csoport, 9000 munkás elbocsátása ma már meg is történt. Ford azt hangoztatja, hogy az autógyári munkakódex felételei mellett nem lehet termelni.

## Mihály vajda hazaérkezett

Bucuresti-Bukarest, nov. 4. (Az Uj Kelet tud.) A Dacia Rapidhoz csatolt halonvonattal jövet, ma délelőtt tíz óra 20 perckor Mihály Vajda Szinajába érkezett. Mihály vajda a svájci Neuekirchben volt ahol édesanyjával, Elena öfelségével közel egy hónapot töltött el. A vajdát Grigorescu és Condesen adjutáns ezredesek kísérték el svájci utjára. Az uralkodó a színajai állomás peronján várta és hosszasan megölelte régen nem látott kisfiát.

## Egy indiai maharadza a kasztrendszer megszüntetésére készül

London, november 4. Az indiai Baroda maharadzsa uralmi területén a kasztrendszer megszüntetésére készül s hatálytalanítani akarja azt a tilalmat is, amely a brahminokkal szemben évezredek óta fennáll, hogy t. i. nem kelhetnek át a „fekete vízeken”. A fejedelem kívánatosnak tartaná, ha a brahminok Európába utaznának tanulni.

## A csehszlovákiai gyárosok hamis angol védjegyekkel látják el áruikat

London, november 4. A bedfordi kereskedelmi kamara kongresszusán szövegezték az angliai ipar azon sérelmét, hogy csehszlovákiai gyárosok gyártmányukat hamis angol védjegyekkel látják el és a „gól” árukként hozzák forgalomba. Főként a szöveteket Németországban és a Balkánon. Az angliai gyárosok a legközelebbi nemzetközi gyapjúértekezlet elé fogják vinni panaszaikat s egyúttal kéri az angol kormányt, hogy a kereskedelmi minisztérium tegye fekete listára azokat a cégeket, akik a csehszlovákiai gyárosoknak üzemeiknél segítségére vannak.

A walesi hereg mint szavalóművész. Londonból jelentik: A fegyverszüneti évforduló az Albert Hallban ünnepséget tartanak, amelyen a walesi hereg el fogja szavain Lawrence Binyoon előttem emlékszeret a világháború hősi halottjairól.

November végén jelenik meg Feneb wanger Lion „A ZSIDÓ HABORÚ” e. nagyszerű regényének magyar fordítása. Egy óskulturának és egy népek tragikus bukását tárja elénk a szerző legújabb művében. Főszereplője nem is ember, hanem egy szimbólum, a jeruzsálemi templom: tartalma két világnézet: a haladó, a mindent elitpró nyugati, római és hagyományokban gyökerező, misztikus keleti zsidóság összeütközése. A szép kiállítású könyv ára két kötet egyben kötve 114 lej füzeve, két kötetben ára 54 lej. Előjegyzések és megrendelések eszközölhetők az Uj Kelet könyvosztályánál, az 52 szeg és 10 lej portóköltség előzetes beklítése mellett, vagy megjelenése után utánvétellel azonnal szállítjuk.

## Értékes szépirodalmi művek darabja 20 lej

Szép Ernő: Lila akác	20 Lej
Farrére: A tükörkissasszony	20 Lej
Toudouze: Vulkanok ébresztője	20 Lej
Bennett: Mr. Prohack	20 Lej
Bennett: Hugo	20 Lej
Magre: A tigris titka	20 Lej
Fouchardière: Ha nagyjaink visszatérnek	20 Lej

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj-Kolozsvár Straze Barab I. Pop (v. Brassai u.) 10. Telefon: 8-71

## Averescu Filipescuval, Goga Cuzával fuzionál

A liberálisok egyre jobban készülnek a betiltott nagygyűlésre

Bucuresti-Bukarest, nov. 4. (Az Uj Kelet tud.) A liberális párt november 15-i nagygyűlésének szervező bizottsága ma délelőtt gyűlést tartott, amelyen megbeszéltek a jelenlévő vidéki szervezeti vezetőkkel egyetértésben mindazokat az intézkedéseket, amelyeknek segítségével a tüntetést sikeressé tenni remélik. A bizottság elhatározta, hogy ragaszkodni fognak az eredetileg, tehát a kormány betiltott rendelkezésének vétele előtt megállapított programhoz. Valószínűnek tartják, hogy a hét folyamán Duca a tüntetés betiltása ügyében újabb audiencián fog az uralkodó előtt megjelenni. Duca első audienciájáról még mindig nem szivárgott ki semmi pozitívum és így annak kimenetelére az illetékesek legfeljebb következtetni próbálnak abból, hogy a liberális párt vezére az audiencia óta feltűnően magabiztos magatartást tanúsít.

ralambje nevű szolgálóval. A Berger házaspár szolgálatából néhány nappal ezelőtt lépett ki egy Anica nevű cselédleány, aki maga helyett szülőfalujából egy Maria Pacinta nevű szolgálót ajánlott fel. Ez azzal a kidolgozott tervvel szegődött el, hogy résztvegyen a házaspár meggyilkolásában.

## Zsoldos tanintézet

a legjobban készült elő középiskolai magánvizsgákra, érettségire. Huszonhetedik tanév. Internátus. Budapest, VII. Dohány u. 84.

A politikai világ eseményeinek érdekessége egyébként az, hogy Grigore Filipescu ma délelőtt hosszas megbeszélést folytatott Averescu marsallal. Valószínűnek tartják, hogy a konzervatív párt és a nép párt között fuzió fog létrejönni. Hasonlóképpen komoly formában beszélnek a Goga féle nemzeti agrár párt és az antiszemita liga fuziójáról. Goga jasi utját ezzel a fuzióval hozzák kapcsolatba.

Bécsbe érkezett az elhunyt Károly exesászár öccse. Bécsből jel.: Az osztrák szövetségi kormány Miksa főhercegnek, az elhalt esászár öccsének, aki eddig Münchenben élt, tartózkodási engedélyt adott anélkül, hogy lemondana főhercegi rangjáról. A főherceg, aki Bécsben akar letelepedni, már meg is érkezett Auszriába.

Taxa plátite No. 224. da Baro Telefon: Havonta évre 600 földre: félévre 600 detések KELET szidóság keink ut rás megj

A kicál

Az uralkodó Jasiban fel a diák Kolozsza minden hívek szolgál. Az uralkodó országot és sarkaiba is. Az ország aspirációk testetvése kulturális. A trónus és a kisebb szavai hang. Jó ez így az ország, hódó nemzetepek uralkodó. A királyban egymastokkal szemkezik van. Mert az az, aki hozzámelyeket a tébe és tiszt

Élni akat

Senkiséme érdekes idők. Az idők megrázkódtatnak arra gonnyenek e f. Ahelyett, örök nyugalm. A sport, a nyaralás, mind oda gressz és nyilván ez nek is arra, emberi kor s korhatáról. Sok százhújjegyzések, s raszt e feljegyzettek. Szer evett, fo két napot b Parr utodai: 110-115 éve. Angliában az adatokat, nyos nyomok Parr maga a hány esztendő hogy gyermekber korhatár esztendő. De a ma t elegevde. A boldog nyrvben. Mert az a kor fog köve. Es ezt a ko

Minden De szebben be

Megbízható a Népszövetség milliárd lejt seregeik fejles. Ez a csillag minden hangszekben bizony különösképpen nyu fogyerke több berzalm robbannia. Ez a statisztika háboru utáni fejezője is, a népek sorsa érdekeltségek haszonélvezők. Ha a fegyverösszegeknek es ták volna szozekkel az összet emelték volna egy vi